توراه أور • الباراشات מקץ • مامار 4

ת״ר מצות נר חנוכה כו׳

علّم الحكماء: الوصية (mitzvah ,מצוה) في مصباح حانوكا (Chanukah ,חנוכה)... تقول مدرسة شمّاي (Beis Shammai ,בית שמאי)...

إهداء تكريمًا لـ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ״ל

والد الريبي، ريب ليفي يتسحاق

LikuteiTorah.com
الباراشا الحاسيدية
/likuteitorah.com/ar/torah-ohr/mikeitz/4

1 **ת״ר** [תנו רבנן] **מצות נר חנוכה כו׳. בש״א** [בית שמאי אומרים] **יום ראשון מדליק ח׳ מכאן ואילך פוחת והולך** (**כמו בפרי החג**). **ובה״א** [ובית הלל אומרים] **יום ראשון מדליק א׳ מכאן ואילך מוסיף והולך** (**מעלין בקודש כו׳**).

علّم علماؤنا: «وصية مصباح حانوكا (Chanukah ,**חנוכה**)» إلخ. تقول مدرسة شمّاي (Beis Shammai ,**בית שמאי**): في اليوم الأول يُشعل المرء ثمانية مصابيح، ومنذ ذلك الحين يمضي في إنقاصها (كما في ثيران العيد). وتقول مدرسة هليل (Beis Hillel ,**בית הלל**): في اليوم الأول يُشعل المرء مصباحًا واحدًا، ومنذ ذلك الحين يمضي في زيادتها («نرتقي في القداسة» إلخ).

להבין מה ענין נר חנוכה לפרי החג נקדים מ״ש נר מצוה ותורה אור שהמצות נק׳ נר וגם כתיב נר ה׳ נשמת אדם שהנשמה נק׳ נר.

ولفهم صلة مصباح حانوكا بثيران العيد، فلنمهّد أولًا بما ورد: «لأن الوصية (mitzvah ,**מצוה**) مصباح، والتوراة نور»؛ فالوصايا (mitzvos ,**מצוות**) تُسمّى مصباحًا. وورد أيضًا: «مصباح **ה׳** هو نفس الإنسان»؛ فالنفس تُسمّى مصباحًا.

ובזוהר מבואר שהמצות נק׳ לבושין אשר הנשמה מתלבשת בהן בג״ע [בגן עדן] **וצריכה הנשמה לקיים תרי״ג מצות בכדי שיהיה המלבוש בשלימות**

ويُبيّن الزوهار (Zohar ,**זהר**) أن الوصايا تُسمّى ألبسة، تكتسي بها النفس في جنة عدن؛ وعلى النفس أن تؤدي الوصايا الـ613 كي يكون اللباس كاملًا.

ואם חסר א׳ מהמצות חסר לבושו לכן צריכה לבא עוד לקיים המצוה ההיא שחסרה בכדי להשלים המלבוש.

وإذا نقصت وصية واحدة، نقص لباسها. ولذلك ينبغي للنفس أن تعود [إلى الأسفل] لتؤدي تلك الوصية التي نقصت، كي تكمّل لباسها.

2 **ולבאר ענין הלבוש לנשמה בג״ע** [בגן עדן]. **דהנה בג״ע** [בגן עדן] **הנשמות נהנין מזיו השכינה וענין הזיו הוא הארה מאור א״ס**

ولبيان مسألة لباس النفس في جنة عدن (Gan Eden ,**גן עדן**): ها إن النفوس في **גן עדן** تتلذذ بإشعاع الحضور الإلهي (**שכינה**, Shechinah)، وهذا الإشعاع نور من النور اللانهائي (**אור אין סוף**, Or Ein Sof).

ומתענגים הנשמות בג״ע [בגן עדן] **שמשיגים איזה הארה מהזיו ובחי׳ הזיו הוא הארה מא״ס בלי גבול.**

وتتلذذ النفوس في **גן עדן** بإدراكها بعض نور ذلك الإشعاع؛ والإشعاع نور من اللامتناهي (**אין סוף**, Ein Sof)، بلا حد.

ולכן אף שבכלל יש רק ב׳ בחי׳. גע״ע [גן עדן עליון] **בבריאה. וגע״ת** [וגן עדן תחתון] **ביצירה. אבל בפרטיות יש השגות בלי גבול צדיקים ילכו מחיל אל חיל אשר נשמתם נתעלו בעילוי אחר עילוי כי אין מספר להשגות אור וזיו אשר היא הארה מאור א״ס ב״ה.**

ولذلك، مع أن هناك في العموم مستويين فحسب: جنة عدن العليا في عالم الخلق (**בריאה**, Beriah)، وجنة عدن السفلى في عالم التكوين (**יצירה**, Yetzirah)، فإن هناك في التفصيل إدراكات بلا حد؛ فالصدّيقون «يسيرون من قوة إلى قوة»، إذ ترتقي نفوسهم من رفعة إلى رفعة، لأن إدراكات النور والإشعاع، وهو نور من النور اللانهائي، **ב״ה**، لا عدد لها.

וכל זמן שצריכה הנשמה להתעלות מג״ע [מגן עדן] **לחבירו צ״ל מקודם בחינת נהר די נור שיבוטלו כל השגות הקודמות** (עיין בד״ה ויהי מקץ)

وكلما احتاجت النفس إلى الارتقاء من جنة عدن إلى جنة أخرى، وجب أن تسبق ذلك مرتبة نهر النار (**נהר די נור**, nehar di nur)، لكي تصبح إدراكاتها السابقة كلها كأنها لا شيء أمام المستوى الجديد (انظر المقالة (**מאמר**) التي تبتدئ بـ«**ויהי מקץ**» (Vayehi Mikeitz)).

כי השגה הקודמת נגד השגה שלמעלה ממנה אין ערוך כלל והיא בטלה לגמרי נגדה אחרי שהשגות הנ״ל הוא להיות משיג הארה מאור א״ס ב״ה א״כ כל השגה יתירה שמשיג מהאור השגה שלמטה בטלה נגדה.

لأن الإدراك السابق، بالقياس إلى الإدراك الأعلى منه، لا نسبة له إليه إطلاقًا، ويكون كأنه لا شيء بإزائه. ولما كانت هذه الإدراكات هي إدراك نور من النور اللانهائي المبارك، يترتب على ذلك أن كل إدراك أرفع يبلغه المرء من النور يجعل الإدراك الأدنى منه كأن لا قيمة له بإزائه.

3 **ולבעבור זה כל צדיק נכוה מחופתו של חבירו. היינו מבחינת השגה החופף על חבירו מאחר שאין השגתן א׳ ויש לכל א׳ השגה אחרת אשר נהנה מזיו השכינה המאיר עליו.**

ولهذا «يحترق كلّ صالح (**צדיק**) بمظلّة صاحبه»، أي بالمستوى من الإدراك الذي يخيّم (**חופף**, chofef) على صاحبه؛ إذ إن إدراكهما ليس واحدًا، ولكلٍّ منهما إدراك مختلف، ينعم فيه بإشراق الحضور الإلهي (**שכינה**, Shechinah) الذي يضيء عليه.

וזהו וקדושים בכל יום יהללוך סלה קדושים היינו נשמות בג״ע [בגן עדן] **נקראו קדושים יהללוך סלה כל מקום שנאמר סלה הוא בחי׳ בלי גבול אשר תמיד מתחדשים השגתם מאור א״ס אשר היא בלי גבול.**

وهذا هو [معنى] «والأطهار يثنون عليك كل يوم، سلاه (**סלה**, selah)». فـ«الأطهار» هم النفوس في جنّة عدن (**גן עדן**, Gan Eden)، وقد سُمّوا أطهارًا؛ و«يثنون عليك، سلاه»: كلما وردت كلمة «سلاه»، دلّت على مستوى ما لا حدّ له، إذ يتجدّد إدراكهم باستمرار من النور اللانهائي (**אור אין סוף**, Or Ein Sof)، الذي لا حدّ له.

4 **ולכן ארז״ל** [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] **מוטב דלידייני׳ וליתי לעלמא דאתי כי אין כדאי כל הדינים נגד תענוג השגתו הנ״ל. אף שבג״ע** [שבגן עדן] **התחתון אין ערוך כלל וכו׳.**

لذلك قال حكماؤنا: «خيرٌ أن يُدان ويأتي إلى العالم الآتي»، إذ لا وزن لجميع الأحكام قياسًا إلى لذة إدراكه المذكورة أعلاه. وحتى في **גן עדן התחתון** لا توجد أي مقارنة على الإطلاق، إلخ.

וכן ג״ע [גן עדן] **תחתון נגד ג״ע** [גן עדן] **עליון עד רום המעלות כי התענוגי׳** [התענוגים] **שנמשכו מאוא״ס** [מאור אין סוף] **מקור כל התענוגים הם בלי גבול.**

وكذلك، فإن **גן עדן התחתון** لا يُقاس بـ**גן עדן העליון**، وصولًا إلى أسمى المراتب؛ فاللذائذ المستمدة من النور اللانهائي (**אור אין סוף**, Or Ein Sof)، مصدر جميع اللذائذ، لا حدّ لها.

5 **וכמו שרואים בחוש שאף מה שנפל בשבה״כ** [בשבירת הכלים] **תענוגים גשמיים הוא ג״כ אין שיעור כי יש כמה מיני תענוגים כידוע לאין מספר. אם כן עאכו״כ** [על אחת כמה וכמה] **השרש ומקור לזה תענוג רוחני אף מגעה״ת** [מגן עדן התחתון] **הוא בלי גבול מא״ס.**

وكما نرى بالحسّ، فإن اللذّات الجسدية التي سقطت في انكسار الأوعية هي أيضاً بلا حدّ، إذ إن أنواع اللذّات كثيرة، كما هو معلوم، ولا تُحصى. فإذا كان الأمر كذلك، فبالأولى أن يكون أصلها ومنبعها، أي اللذّة الروحية، حتى في جنة عدن السفلى (**גן עדן התחתון**, Gan Eden hatachton)، بلا حدّ، صادرةً عن اللامتناهي (**אין סוף**, Ein Sof).

6 **ולבעבור זה הנשמה שהיא בחינת בע״ג** [בעלי גבול / בעל גבול] **א״א לה להשיג גילוי הזיו שהוא מהות אלקות כ״א ע״י לבוש שהוא בחי׳ מסך**

ولهذا السبب، لا تستطيع النفس، وهي كائن محدود، أن تدرك انكشاف الإشراق، الذي هو ماهية الألوهية نفسها، إلا من خلال لباس، وهو مستوى الحجاب (**מסך**, masach)؛

וע״י אותו לבוש ומסך יכולה לקבל האור והזיו וכמו שמבוא׳ בע״ח [בעץ חיים] **שיש בחי׳ מסך ופרגוד.**

ومن خلال ذلك اللباس والحجاب تستطيع أن تتلقى النور والإشراق، كما يوضّح كتاب إيتس حاييم (**עץ חיים**) أن هناك مستوى للحجاب (**מסך**) والستارة (**פרגוד**, pargod).

7 **וכמו ד״מ** [דרך משל] **אור גדול שאין יכולים להביט בו מחמת רוב בהירותו וכשיש מסך מבדיל אז יכולים לקבל את האור אחר שנתעלם ההארה קצת ע״י מסך**

فمثلا، هناك نور عظيم لا يمكن النظر إليه لشدة سطوعه؛ لكن إذا وُجد ساتر فاصل، أمكن حينئذ تلقي النور بعد أن يكون الساتر قد حجب شيئا من الإشعاع.

וכמו דבר חכמה ושכל גדול אין יכולים להסביר לפני קטן בחכמה כ״א ע״י לבוש ומשל אז מבין הדבר כמו״כ [כמו כן] **נקראים מצות לבושין שהם ג״כ בחי׳ משל.**

وكذلك، لا يمكن شرح مسألة من الحكمة والعقل الرفيع لمن هو مبتدئ في الحكمة إلا بواسطة لباس ومثل؛ فعندئذ يفهم المسألة. وعلى هذا النحو أيضا تسمى الوصايا ألبسة، لأنها هي أيضا في منزلة المثل.

8 **וכמ״ש משל הקדמוני היינו שיהי׳** [שיהיה] **התגלות עצם רצון אור א״ס זה א״א שיכול לבוא לידי גילוי לשום נברא רק ע״י התלבשות רצונו ית׳ בעשיי׳** [בעשייה] **גשמי׳** [גשמיים / גשמיות / גשמית] **מעשה המצוה.**

وكما ورد: «مَثَل الأوّل الأزلي»؛ أي أن ينكشف جوهر إرادة النور اللانهائي (**אור אין סוף**, Or Ein Sof) ذاته؛ وهذا لا يمكن أن ينكشف لأي مخلوق إلا من خلال تلبّس إرادته، سبحانه، بعمل ماديّ، أي بفعل الوصية (**מצוה**, mitzvah).

ולכן נק׳ המצות לבושין ושרש המצות גבוה מאד ששרשם מבחי׳ כתר עליון תר״ך עמודי אור.

لذلك تُسمّى الوصايا (**מצות**, mitzvos) ألبسةً. وأصل الوصايا رفيع جداً، إذ يرجع إلى مستوى التاج (**כתר**, Keser) العلوي، إلى أعمدة النور الـ620.

9 **ונשתלשלו ע״י שערות וכו׳ עד שנשתלשלו למטה בעשייה גשמי׳** [גשמיים / גשמיות / גשמית] **ציצית וסוכה ובהם דוקא נתגלה רצונו ית׳ סוף מעשה במחשבה תחלה נעוץ תחב״ס** [תחלתן בסופן] **דפעם א׳ נאמר בראשי׳** [בראשית] **ברא כו׳ השמים ואת הארץ שמים תחלה.**

وانحدرت في سلسلة عبر «الشعيرات» (**שערות**, se'aros)، إلخ، حتى هبطت إلى أسفل، إلى العمل المادي: أهداب الثوب (**ציצית**, tzitzis) والسقيفة (**סוכה**, sukkah). وفي هذه تحديدًا تتجلّى إرادته، تعالى. «نهاية الفعل هي أول الفكر»، و«البداية مغروسة في النهاية». إذ يرد في موضع: «في البدء [ה׳] خلق، إلخ، السماوات والأرض»؛ فالسماوات أولًا.

10 **וכתיב ביום עשות ה׳ אלקים ארץ ושמים. ארץ תחלה. כאן במעשה. וכאן במחשבה.**

ومكتوب: «في اليوم الذي صنع فيه **ה׳ אלקים** الأرض والسماء»: الأرض أولًا. أحدهما [يتحدث] عن الفعل، والآخر عن الفكر.

ודרך כלל שמים הוא בחי׳ רוחניות. וארץ בחי׳ גשמיות ובמעשה קדמה שמים כי בדרך השתלשלות הרוחניות מחיה ומהוה בחי׳ גשמיות אבל במחשבה קדמה בחי׳ גשמיות סוף מעשה במח״ת [במחשבה תחלה] **כי התגלות האור מסוכ״ע.**

وعلى وجه العموم، فالسماوات مستوى أو جانب (**בחינה**, bechinah) الروحانية، والأرض مستوى المادية. في الفعل، سبقت السماوات، لأن الروحاني، وفق ترتيب سلسلة العوالم الهابطة (**השתלשלות**, hishtalshelus)، يحيي المادي ويُوجده؛ أما في الفكر، فقد تقدّمت المادية: «نهاية الفعل هي الأولى في الفكر»، لأن انكشاف النور صادر عن النور المحيط بجميع العوالم (**סובב כל עלמין**, sovev kol almin).

11 **וגילוי הרצון תר״ך עמודי אור הוא ע״י קיום רצונו בדברים גשמיים ממש אשר שרשם מעולם התהו ובהם דוקא מתלבש רצה״ע** [רצון העליון]**.**

ويتحقق انكشاف الإرادة (**רצון**, ratzon)، أي أعمدة النور الـ620، من خلال تنفيذ إرادته في أشياء مادية حقًا، يرجع أصلها إلى عالم الفوضى (**עולם התהו**, Tohu)، وفيها بالذات تتلبّس الإرادة العليا.

ולכן המצות הם לבושים אשר על ידם תוכל הנשמה להשיג ולהנות התענוג והזיו בג״ע [בגן עדן]**.**

ولذلك تكون الوصايا (**מצות**, mitzvos) ألبسةً تستطيع النفس بواسطتها أن تدرك اللذة والضياء في جنّة عدن (**גן עדן**, Gan Eden) وتتمتّع بهما.

12 **ולזה המצות הם כמו לבוש שענין הלבוש הוא שאינו בא באדם להיות לו חיות פנימי כמו מזון שנעשה לאחדים ממש עם האדם ומחיה אותו**

ولهذا، فالوصايا (**מצות**, mitzvos) كاللباس؛ إذ إن طبيعة اللباس أنه لا يدخل إلى داخل الإنسان ليكون قوة حياته الباطنية، كما هو شأن الطعام الذي يصير واحدًا معه حقًا ويمنحه الحياة.

ואעפ״כ [ואף על פי כן] **צ״ל שיש במלבושין מעלה יתירה ששרשם מבחי׳ מקיפים.**

ومع ذلك، لا بد من القول إن للملابس ميزةً فائقة، إذ إن أصلها من مرتبة [الأنوار] المحيطة (**מקיפים**, makifim).

13 **ולבעבור זה הוא מקיף על האדם ומגין עליו ומשמרו כמו״כ** [כמו כן] **מעשה המצות אשר שרשם הם מבחי׳ מקיפים כתר עליון**

لهذا السبب يحيط [الثوب] بالإنسان ويحميه ويحرسه. وكذلك شأن أداء الوصايا (**מצות**)، إذ يرجع أصلها إلى مستوى [الأنوار] المحيطة، أي التاج (**כתר**, Keser) العلوي؛

לכן לא בא התגלותם למטה בבחי׳ אור פנימי רק בעשייה גשמי׳ [גשמיים / גשמיות / גשמית] **ממש וכידוע שמה שבשרשו יותר גבוה נופל למטה יותר.**

لذلك لا ينكشف نورها في الأسفل في صورة نور باطني، بل في الفعل المادي الفعلي وحده؛ وكما هو معروف، كلما كان أصل الشيء أرفع، هبط إلى مستوى أدنى.

אכן ע״י מעשה המצות נעשה בחי׳ מקיף ומסך שע״י המצות תוכל להתענג בתענוג אא״ס [אור אין סוף] **וזהו תכלית ירידת הנשמה ירידה צורך עלייה**

لكن بأداء الوصايا ينشأ نور محيط [وحاجب]، بحيث تستطيع [الروح]، من خلال الوصايا، أن تتلذذ بلذة النور اللانهائي (**אור אין סוף**, Or Ein Sof). وهذه هي غاية نزول الروح: نزولٌ لأجل الصعود.

ע״י עשיית המצוה תוכל לקבל האור והתענוג ע״י מסך הנ״ל אשר מתלבשת הנשמה בג״ע [בגן עדן] **בלבושי המצות ומחמת כי המצות שרשם מגולגלתא וכ״ע** [וכתר עליון].

بأداء الوصية (**מצוה**) تتمكن الروح من تلقي النور واللذة عبر الحاجب المذكور أعلاه؛ إذ تكتسي الروح في جنة عدن (**גן עדן**, Gan Eden) بأثواب الوصايا. ولأن أصل الوصايا من الجمجمة (**גלגלתא**, Gulgalta) ومن **כתר** العلوي،

לכן ע״י קיום המצות רצונו ית׳ והיום לעשותן ולמחר לקבל שכרם בג״ע [בגן עדן] **אשר יתגלה אורן אז כשתתלבש הנשמה בלבוש המצות תתענג הנשמה בתענוג אוא״ס** [אור אין סוף] **בלתי בע״ג** [בעלי גבול / בעל גבול] **ע״י מסך ולבוש המצות כנ״ל.**

لذلك، من خلال أداء الوصايا، إرادته تعالى («اليوم للعمل بها، وغدًا لنيل أجرها» في **גן עדן**، حيث ينكشف نورها)، حينئذٍ، عندما تكتسي الروح بثوب الوصايا، تتلذذ الروح بلذة **אור אין סוף** التي لا حدّ لها، عبر حاجب الوصايا وثوبها، كما سبق بيانه.

אשר הם בחי׳ ממוצעי׳ ששרשם נעלה מכ״ע [מכתר עליון] **ונשתלשלו למטה בדברים גשמיי׳** [גשמיים] **(ועמש״ל** [ועיין מה שכתוב לעיל] **ע״פ ואברהם זקן בא בימים):**

فهذه وسائط، أصلها أرفع، من **כתר** العلوي، وقد تسلسلت في نزولها إلى الأسفل حتى الأشياء المادية (وانظر ما كُتب أعلاه عند الآية: «وكان إبراهيم (**אברהם**) قد شاخ، متقدمًا في الأيام»).

14 **וזהו ענין מראות הצובאות כי ענין מראה הוא זכוכית שרואין בה.**

وهذا هو معنى «مرايا النساء اللواتي تجمّعن»؛ فالمرآة (**מראה**, mar’ah) زجاج يرى المرء فيه.

אכן נאמר מראות לשון רבים כי יש ב׳ מראות. אספקלריא המאירה. היינו זכוכית הבהירה אשר ע״י יכולין לראות מרחוק אור ישר.

ولكنه يقول «مرايا» بصيغة الجمع، لأن هناك نوعين من [المرايا]. [أحدهما] المرآة المضيئة (**אספקלריא המאירה**, aspaklaria hame’irah)، أي الزجاج الصافي الذي يمكن للمرء أن يرى من خلاله الأشياء البعيدة بنور مباشر.

15 **וזהו ההפרש בין משרע״ה** [משה רבינו עליו השלום] **לכל הנביאים שבמשה נאמר ומרא׳ ולא בחידות ונכתב ומראה בסגו״ל שהוא לשון דכר והוא אספקלריא המאירה אשר על ידה אף דבר הרחוק מהאדם רואין אותו דרך אור ישר.**

وهذا هو الفرق بين موسى معلّمنا (**משה**)، **ע״ה**، وسائر الأنبياء: فقد قيل عن موسى: «وبالمشاهدة، لا بالألغاز»؛ ولفظة «المشاهدة» هي **מראה** (mar’eh)، مكتوبة بحركة السِّجول (**סגול**, segol)، وهي صيغة مذكرة؛ وهذه هي المرآة المضيئة التي يُرى من خلالها، بنور مباشر، حتى ما يبعد عن الإنسان.

כמו כן מעשה המצוה אשר נתלבשה הנשמה בג״ע [בגן עדן] **בלבוש המצות ע״י לבוש הנ״ל שע״י מעשה מצות הנ״ל יכולה הנשמה ליהנות מזיו השכינה בג״ע** [בגן עדן]**.**

وكذلك شأن عمل الوصية (**מצוה**): ففي جنّة عدن (**גן עדן**, Gan Eden) تكتسي النفس بلباسها؛ ومن خلال هذا اللباس، أي من خلال عمل هذه الوصايا (**מצות**)، تستطيع النفس أن تتمتع بضياء الحضور الإلهي (**שכינה**, Shechinah) في جنّة عدن.

16 **וליהנות מאורו ית׳ כמו באספקלריא המאירה אור ישר אשר נמשך ונתגלה אוא״ס** [אור אין סוף] **ממעלה למטה בג״ע** [בגן עדן]**. ומשה רבינו ג״כ לא הי׳** [היה] **רואה בלי אספקלריא הנ״ל.**

والتمتع بنوره تعالى كما يكون ذلك من خلال المرآة المضيئة، بنور مستقيم يُنزَّل فيه النور اللانهائي (**אור אין סוף**, Or Ein Sof) ويُكشف من الأعلى إلى الأسفل في جنة عدن (**גן עדן**, Gan Eden). وحتى موسى (**משה**) معلّمنا لم يكن يرى من دون هذه المرآة.

וכמ״ש ומראה ולא בחידות והיינו באספקלרי׳ [באספקלריא] **המאירה אשר בלא אספקלריא לא היה יכול להשיג בחי׳ אא״ס** [אור אין סוף]. **אכן שאר הנביאים ראו במראה בקמ״ץ אספקלריא דלא נהרא וביד הנביאים אדמה.**

وكما ورد: «ورؤيةٌ (**ומראה**, u-mar'eh)، لا بألغاز»، أي بواسطة المرآة المضيئة، إذ لولا المرآة لما استطاع إدراك مستوى (**אור אין סוף**). أما سائر الأنبياء فرأوا بواسطة مرآة (**מראה**, mar'ah) ذات حركة الفتحة الطويلة (**קמץ**, kamatz)، أي المرآة التي لا تضيء، [كما جاء في القول،] «وبواسطة الأنبياء أُشبِّه».

17 **ועניין אספקלריא שאינה מאירה הוא הנק׳ שפיג״ל דהיינו שיש מסך וכסוי על הזכוכית אבל המסך אינו דבר עב שהוא מסתיר לגמרי ומכסה האור רק דבר דק וקלוש היינו צפוי כסף הידוע.**

والمرآة التي لا تضيء هي ما يُسمّى **שפיג"ל** (spiegel) [مرآة]؛ أي إن على الزجاج حاجزًا وغطاءً، غير أن الحاجز ليس شيئًا سميكًا يحجب النور ويغطيه تمامًا، بل هو شيء رقيق ودقيق، أي طبقة الفضة المعروفة.

18 **ואז כשרואין בו באספקלריא הנ״ל נמשך ממנו או״ח** [אור חוזר] **אבל אין יכולים לראות דרך הזכוכי׳ באו״י** [באור ישר]

وعندئذ، حين ينظر المرء في هذه المرآة المذكورة آنفًا، ينعكس عنها نور مرتدّ، لكن لا يمكن الرؤية من خلال الزجاج بالنور المباشر.

ולכן אין רואין מהות הדבר הנראה ועצמותו כמו ע״י אספקלריא המאירה כי אם רק דמות לבד נראה ע״י אספקלריא שאינה מאירה.

ولذلك لا يرى المرء ماهية الشيء المرئي وذاته، كما يراهما من خلال المرآة المضيئة؛ بل لا يُرى من خلال المرآة غير المضيئة إلا شَبَهٌ فحسب.

אמנם יש באספקלריא שאינה מאירה מעלה א׳ גבוה במדרגה שיכולין לראות עצמו וגם לראות מאחוריו כידוע מה שאין יכולין לראות באספקלריא המאירה וזהו ארץ קדמה ודו״ק [ודוק].

غير أن للمرآة غير المضيئة ميزة واحدة أرفع مرتبة: إذ يمكن للمرء أن يرى نفسه ويرى أيضًا ما وراءه، كما هو معروف، وهو ما لا يمكن رؤيته من خلال المرآة المضيئة. وهذا هو [معنى] «الأرض سبقت»؛ فتأمّل ذلك جيدًا.

ועד״ז תירצו בגמ׳ [בגמרא] **ביבמות (ספ״ד** [סוף פרק ד׳]**) דישעיה שאמר ואראה את ה׳ היינו באספקלריא שאינה מאירה שבה יוכל לראות את ה׳. משא״כ באספקלריא המאירה כתיב כי לא יראני כו׳.**

وعلى هذا النحو أجابوا في الجمارا (**גמרא**)، في يفاموت (**יבמות**) (نهاية الفصل الرابع)، بأن إشعيا (**ישעיה**)، الذي قال: «ورأيت **ה׳**»، رأى من خلال المرآة غير المضيئة، التي أمكنه فيها أن يرى **ה׳**؛ أما عن المرآة المضيئة، فقد كُتب: «لأن إنسانًا لا يراني، إلخ».

וענין אספקלריא דלא נהרא הוא בחי׳ בכל מאדך היינו ענין ירידת הנשמה בגוף ירידה צורך עליי׳ [עלייה] **להפך נה״ב** [נפש הבהמית]

والمرآة غير المضيئة هي مستوى «بكل قدرتك»؛ أي إن نزول النفس إلى الجسد هو نزول لأجل الصعود، كي تحوّل النفس الحيوانية (**נפש הבהמית**, nefesh habahamis)؛

וע״י בחי׳ אתכפיא ואתהפכא בכל מאדך בלי גבול למעלה מן הכלי אז נמשך מלמעלה ג״כ שלא כסדר ודרך השתלשלות מאיר אור עליון.

ومن خلال إخضاعها وتحويلها [أي النفس الحيوانية]، «بكل قدرتك»، بلا حدّ، متجاوزًا الوعاء، ينساب من الأعلى أيضًا نورٌ علويّ، ولكن لا على ترتيب ولا عبر سلسلة التدرّج.

19 **וזהו אספקלריא דלא נהרא דהיינו ע״י דבר מסך ומבדיל שאין מאיר האור דרך ישר היינו שנה״ב** [שנפש הבהמית] **הוא מכסה ומסתיר האור.**

وهذه هي المرآة غير المضيئة (**אספקלריא דלא נהרא**, aspaklaria d'lo nahara): أي بواسطة شيء يحجب ويفصل، فلا يضيء النور مباشرة؛ أي إن النفس الحيوانية (**נפש הבהמית**, nefesh habahamis) تغطي النور وتحجبه.

אכן אין הדבר המבדיל מסך עב שהוא מסתיר לגמרי רק יכול לאתכפייא ולאתהפכא אז נעשה מזה בחי׳ או״ח [אור חוזר]

غير أن الشيء الفاصل ليس حاجزًا كثيفًا يحجب حجبًا تامًا؛ بل يمكن إخضاعه وتحويله، وعندئذ ينشأ عنه نور منعكس،

כמו בזכוכית שע״י המסך המסתיר נוסף עי״ז או״ח [אור חוזר] **חדש שלא היה מקודם שהי׳** [שהיה] **המסך הנ״ל ויכול לראות אח״ז** [אחר זה] **אור חדש היינו שיכול לראו׳** [לראות] **גם מאחוריו.**

كما في الزجاج، إذ يُضاف من خلال الحاجز الحاجب نورٌ منعكس جديد لم يكن موجودًا قبل وجود ذلك الحاجز، وعندئذ يمكن للمرء أن يرى نورًا جديدًا؛ أي يمكنه أن يرى أيضًا ما وراءه.

כמו״כ [כמו כן] **אחר שנתהפכ׳** [שנתהפכה] **נה״ב** [נפש הבהמית] **אז ע״י בחי׳ בכל מאדך נתוסף אור המאיר ג״כ יותר מקודם שהיתה הנשמה בגוף ירידה צורך עליי׳** [עלייה]

وكذلك، بعد أن تتحول النفس الحيوانية، يُضاف بوساطة «بكل قوتك» نورٌ يضيء أكثر مما كان يضيء قبل أن تكون النفس في الجسد: نزولٌ من أجل صعود.

שע״י אתכפייא סט״א [סטרא אחרא] **אסתלק יקרא דקוב״ה** [דקודשא בריך הוא] **לעילא לעילא ומאיר שלא ע״פ סדר השתלשלות וזה נק׳ אספקלריא דלא נהרא (ועמש״ל** [ועיין מה שכתוב לעיל] **ע״פ אעשה לו עזר כנגדו)**

فحين يُقهَر الجانب الآخر (**סטרא אחרא**, sitra achra)، يصعد مجد القدوس المبارك (**קב"ה / קודשא בריך הוא**, kudsha brich hu) إلى أعلى فأعلى، ويضيء لا وفق ترتيب سلسلة العوالم الهابطة (**השתלשלות**, hishtalshelus)؛ وهذا ما يُسمّى المرآة غير المضيئة (وانظر ما كُتب أعلاه في تفسير «أصنع له عونًا يقابله»).

ועניין גילוי זה י״ל [יש לומר] **ע״ד שנתבאר במ״א פי׳ קדושתי למעלה מקדושתכם דמאי קמ״ל** [קא משמע לן] **פשיטא. אלא דר״ל** [דרוצה לומר] **כי המצות הם מבחי׳ כתר כמש״ל** [כמה שכתוב לעיל]. **וזהו קדושתכ׳** [קדושתכם] **אשר קדשנו וכו׳. ונודע שהכתר כלול מב׳ פרצופים. היינו בחי׳ עתיק זהו בחי׳ תחתונה שבמאציל ובחי׳ א״א זהו שרש הנאצלים.**

ويمكن فهم هذا الكشف على ضوء ما شُرح في موضع آخر في معنى «قداستي فوق قداستكم»: ماذا يعلمنا هذا؟ إنه أمر بديهي! بل المقصود أن الوصايا (**מצוות**, mitzvos) صادرة عن مستوى التاج (**כתר**, Keser)، كما شُرح أعلاه، وهذا هو «قداستكم»: «الذي قدّسنا، إلخ». ومن المعروف أن التاج يشتمل على تكوينين (**פרצופים**, partzufim): مستوى **עתיק** (Atik)، وهو أدنى مستوى داخل المُفيض، ومستوى **אריך אנפין** (Arich Anpin)، وهو أصل المنبثقات.

20 **ועז״א** [ועל זה אמר] **יכול כמוני. היינו בחי׳ תחתונה שבמאציל שהוא עתיק. ת״ל** [תלמוד לומר] **כי קדוש אני קדושתי למעלה מקדושתכם שהמצות ממשיכים מבחי׳ א״א**

وعلى ذلك قيل: «أيمكن أن تكون مثلي؟» أي: أدنى مستوى في المُفيض، وهو مستوى «القديم» (**עתיק**, Atik). وتعلّمنا الآية: «لأني أنا قدوس»: قداستي أسمى من قداستكم، لأن الوصايا (**מצוות**, mitzvos) تستجلب من مستوى الوجه الطويل (**אריך אנפין**, Arich Anpin)،

משא״כ עתיק נק׳ עתיק יומין שנעתק ונבדל מבחי׳ היומין שהם הלבושים הנעשים מהמצות

في حين يُسمّى **עתיק** «قديم الأيام» (**עתיק יומין**, Atik Yomin)، لأنه منفصل، **נעתק** (**נעתק**, ne’etak)، ومتمايز عن مستوى «الأيام»، وهي الملابس المصنوعة من الوصايا،

שעז״נ [שעל זה נאמר] **מי האיש כו׳ אוהב ימים לראות טוב סומוע״ט** [סור מרע ועשה טוב] **והיינו בבחי׳ א״א משא״כ בחי׳ עתיק יומין הוא בחי׳ קדושתי למעלה כו׳**

وقد قيل عن ذلك: «من هو الرجل، إلخ، الذي يحب الأيام ليرى الخير؟» [ثم] «ابتعد عن الشر وافعل الخير». وهذا هو مستوى الوجه الطويل؛ أما مستوى «قديم الأيام» فهو مستوى «قداستي أسمى، إلخ».

אך ע״י בירור נה״ב [נפש הבהמית] **בכל מאדך נמשך גילוי מבחי׳ זו כו׳ כי זהו ענין במקום שבעלי תשובה עומדים כו׳ בחילא יתיר בחי׳ בכל מאדך כו׳:**

لكن تهذيب النفس الحيوانية (**נפש הבהמית**, nefesh habahamis) «بكل قوتك» يستجلب انكشافًا من هذا المستوى، إلخ. فهذا هو معنى «في الموضع الذي يقف فيه أصحاب التوبة (**בעלי תשובה**, baalei teshuvah)، إلخ»، بقوة أعظم، أي مستوى «بكل قوتك»، إلخ.

21 **ולתוספת ביאור בענין הלבושים לנשמה בג״ע** [בגן עדן] **יובן ע״פ מה שפי׳ בזוה״ק** [בזוהר הקדוש] **ס״פ תולדות שהמלאכים בירידתם לעוה״ז מתלבשים בלבוש כי להיותם רוחניים לכן כדי שיומשכו בעולם השפל הוא ע״י לבוש כו׳.**

ولمزيد من إيضاح أمر الألبسة التي للنفس في جنة عدن (**גן עדן**, Gan Eden)، يمكن فهم ذلك مما ورد في الزوهار المقدس (**זהר**, Zohar) في ختام **פרשת תולדות**: إن الملائكة، حين تنزل إلى هذا العالم، تلبس لباسًا؛ لأنها روحانية، فلا بدّ من أن يكون امتدادها إلى العالم السفلي بواسطة لباس، إلخ.

וכך יובן בהפוך שכדי שהנשמה תשיג ותהנה מזיו השכינה צ״ל ג״כ ע״י לבוש רוחני כנ״ל.

وهكذا يمكن فهم الأمر على العكس: لكي تدرك النفس وتتلذذ بإشراق الحضور الإلهي (**שכינה**, Shechinah)، لا بدّ لها هي أيضًا من لباس روحاني، كما سبق بيانه.

אך לכאורה אין המשל דומה שהרי הנשמה היא עצם רוחני וא״כ למה צריכה ללבוש בשביל להשיג הזיו כו׳.

غير أن القياس، للوهلة الأولى، لا يبدو مطابقًا؛ فالنفس كيان روحاني، فلماذا تحتاج، إذن، إلى لباس لكي تدرك الإشراق، إلخ؟

אך הענין הוא כי רוחניות וגשמיות שניהם נבראים ומחודשים מאין ליש משא״כ זיו השכינה שהוא גילוי אלקות ממש כמ״ש בפ׳ חיי שרה ע״פ ואברהם זקן.

لكن التفسير هو أن الروحانية والمادية كلتيهما مخلوقتان ومُحدَثتان من العدم إلى الوجود، بخلاف إشراق الحضور الإلهي، فهو تجلٍّ للألوهية ذاتها، كما بُيّن في **פרשת חיי שרה**، في شرح الآية: «وكان إبراهيم (**אברהם**) شيخًا».

והרי האלקות הוא למעלה מרוחניות כמו שהוא למעלי׳ [למעלה / למעלת] **מגשמיות שהרי אין ערוך הנבראים לגבי הבורא:**

والألوهية أرفع من الروحانية، كما أنها أرفع من المادية؛ إذ لا نسبة للمخلوقات إلى الخالق.

22 **וזהו המגביהי כו׳ המשפילי כו׳. לכן כדי שתשיג גילוי זה ממש א״א להיות כ״א ע״י לבוש ממעשה המצות כו׳**

وهذا هو [معنى] «المتعالي في الأعالي، إلخ، والناظر إلى السافل، إلخ». ولذلك، لكي [تدرك النفس] هذا الكشف بعينه، لا سبيل إلى ذلك إلا بواسطة لباس من عمل الوصايا (mitzvos ,**מצוות**)، إلخ.

והנה ארז״ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] **צדיקי׳** [צדיקים] **יושבים ועטרותיה׳ בראשיהם ונהנים מזיו פי׳ נהנין מזיו הוא גילוי מהות הזיו ממש וזהו כענין הראיה באספקלריא המאירה שהוא השגת המהות ממש ע״י הלבושים מהמצות.**

وقد قال حكماؤنا: «يجلس الصدّيقون وتيجانهم على رؤوسهم، ويتمتعون بالضياء». ومعنى «يتمتعون بالضياء» هو انكشاف ماهية الضياء نفسها؛ وهذا شبيه بالرؤية في مرآة مضيئة، أي إدراك الماهية نفسها بواسطة الألبسة الناشئة عن الوصايا.

אך עטרותיהם הוא בחי׳ מקיף והוא בחי׳ שלמעלה מזיו וההארה המושגת להם

لكن «تيجانهم» تشير إلى مستوى [النور] المحيط، وهو مستوى يعلو الضياء والإنارة اللذين يدركونهما.

לפיכך אין נמשכת בבחי׳ גילוי כ״א ע״ד הראי׳ [הראיה] **ע״י אספקלריא שאינה מאירה שאין מושג המהות של הנראה רק ע״ד וביד הנביאים אדמה כו׳.**

ولذلك لا يُجذَب هذا إلى مرتبة الانكشاف، بل فقط على نحو الرؤية بواسطة المرآة التي لا تضيء؛ فلا تُدرَك ماهية ما يُرى، وإنما يكون ذلك على نحو «وبواسطة الأنبياء أتمثّل، إلخ».

ולכן נק׳ עטרה. (ועמ״ש לקמן בפסוק צאינה וראינה וגו׳ בעטרה וגו׳. וזה נמשך ע״י בכל מאדך כנ״ל):

ولذلك يُسمّى تاجًا. (وانظر ما كُتب أدناه في شأن الآية: «اخرجن وانظرن، إلخ، بالتاج، إلخ». وهذا يُجذَب بواسطة «بكل قوتك»، كما سبق شرحه.)

23 וזהו ענין נר מצוה וענין נר אלקים נשמת אדם היינו ב׳ בחי׳ נר. א׳ הוא אספקלריא המאירה. והב׳ אספקלריא שאינה מאירה.

وهذا هو معنى «الوصية (**מצוה**) مصباح» ومعنى «مصباح **אלקים** هو نفس الإنسان»: فهما نوعان من المصباح. أحدهما المرآة المضيئة، والثاني المرآة التي لا تضيء.

והענין כי הנה בנר יש שמן ופתילה וב׳ גווני אור. נהורא אוכמא שעל הפתילה ונהורא חיורא.

والتفسير هو أن في المصباح زيتًا وفتيلة، ولونين من النور: نورًا داكنًا على الفتيلة، ونورًا أبيض.

24 והנה האור שהוא עיקר הנר הוא נאחז בפתילה דוקא. אבל השמן בלתי אפשר שיאחז בו האור בעצמו כ״א ע״י הפתילה ומ״מ השמן הוא הנכלה בהאור וע״י פתילה א׳ נכלה שמן הרבה כו׳.

والآن، فإن النور، وهو جوهر المصباح، إنما يتعلق بالفتيلة على وجه الخصوص. أما الزيت، فلا يمكن للنور أن يتعلق به نفسه إلا بواسطة الفتيلة؛ ومع ذلك، فالزيت هو الذي يُستهلك في النور، وبواسطة فتيلة واحدة يُستهلك زيت كثير، إلخ.

25 וכך הנה מעשה המצות בעוה״ז הם בחי׳ השמן כמ״ש בזוהר בינוקא דבלק. והיינו שמן משחת קדש ששרשו בח״ע [בחכמה עילאה] **ורצון העליון**

وكذلك، فإن أعمال الوصايا (**מצות**) في هذا العالم من مرتبة الزيت، كما ورد في كتاب **זהר** (**זהר**) في [مقطع] الطفل الحكيم (**ינוקא**, Yanuka) في بالاق؛ أي زيت المسحة المقدسة، الذي يكمن أصله في الحكمة العليا (**חכמה**, Chochmah) والإرادة العليا (**רצון**, ratzon).

אך שנשתלשלו וירדו בגשמיות בעוה״ז ע״כ אין דרך שיאחז בהם אוא״ס [אור אין סוף] **ב״ה כ״א ע״י הפתילה שהיא הנפש האלקית המקיים המצות ואז הוא הממשיך בהם גילוי אוא״ס** [אור אין סוף] **ב״ה**

لكن بما أنها تسلسلت ونزلت إلى المادية في هذا العالم، فلا سبيل للنور اللانهائي (**אור אין סוף**, Or Ein Sof)، **ב״ה**، إلى التعلّق بها إلا بواسطة الفتيلة، وهي النفس الإلهية (**נפש האלקית**, nefesh elokis) التي تؤدي الوصايا؛ وعندئذ تكون هي [النفس] التي تجذب تجلّي **אור אין סוף** إلى الوصايا، **ב״ה**.

וכמ״ש אשר יעשה אתם האדם שהאדם הוא העושה אותן למצות שממשיך בהן אוא״ס [אור אין סוף] **ב״ה. משא״כ חסד לאומים.**

وكما ورد: «التي يعملها الإنسان»، فالإنسان هو الذي يجعلها وصايا، إذ يجذب إليها تجلّي **אור אין סוף**، **ב״ה**؛ وليس الأمر كذلك في «إحسان الأمم».

26 **וזהו ותורה שם בישראל. והיינו ע״י שיש בנפש בחי׳ מס״נ** [מסירות נפש] **באחד בק״ש** [בקריאת שמע] **שהוא בחי׳ בטול לאוא״ס** [לאור אין סוף] **ב״ה.**

وهذا هو [معنى] «وأقام التوراة (Torah ,**תורה**) في إسرائيل»: أي إن في النفس جانبًا (bechinah ,**בחינה**) من التضحية بالنفس (mesirus nefesh ,**מסירות נפש**)، عند قول «واحد» في تلاوة الشماع (Shema ,**קריאת שמע**)، وهو مستوى من إبطال الذات (bittul ,**ביטול**) أمام النور اللانهائي (Or Ein Sof ,**אור אין סוף**) المبارك.

וזהו כמשל הפתילה שבה נאחז האור. והיינו ע״י בטול זה כו׳ משא״כ בשמן כי הנפש היא רוחנית ויש בה בטול זה משא״כ במעשה המצות עצמן לא שייך לומר כן

وهذا يشبه مثال الفتيلة التي يتعلّق بها اللهب؛ أي إن ذلك يكون بفضل إبطال الذات هذا، وما إلى ذلك. وليس الأمر كذلك بالنسبة إلى الزيت، لأن النفس روحانية وفيها هذا الإبطال للذات، أما أفعال الوصايا (mitzvos ,**מצוות**) نفسها فلا يصح أن يقال فيها ذلك.

ולכן האור נאחז בפתילה דוקא אלא שבה ועל ידה נמשך גילוי אוא״ס [אור אין סוף] **ב״ה במעשה המצות שמדברים גשמיים**

ولذلك يتعلّق النور بالفتيلة تحديدًا، غير أن انكشاف النور اللانهائي المبارك يُستمدّ فيها وبواسطتها إلى أفعال الوصايا، وهي من أشياء مادية؛

והוא כמשל השמן הנכלה באור.

وهذا يشبه مثال الزيت الذي يستهلكه اللهب.

וע״י פתילה א׳ נכלה שמן הרבה היינו כי נשמה א׳ מקיים ועושה מצות רבים לאין שיעור בשני חייו.

وبواسطة فتيلة واحدة يُستهلك زيت كثير؛ أي إن نفسًا واحدة تؤدي وصايا كثيرة لا تُحصى في سنوات حياتها.

27 **והנה מהשמן נמשך הנהורא חיורא שהוא כענין בחי׳ אספקלריא המאירה היינו בחי׳ אור ישר. והוא בחי׳ תר״ך עמודי אור כנ״ל. והנהורא אוכמא נמשך מהפתילה כי נהורא אוכמא היא בחי׳ אספקלריא שאינה מאירה.**

والآن، يُستمدّ من الزيت النور الأبيض، وهو شبيه بمستوى المرآة المضيئة، أي مستوى النور المستقيم؛ وهو مستوى أعمدة النور الـ620، كما سبق شرحه. أما النور الداكن فيُستمدّ من الفتيلة، لأن النور الداكن هو مستوى المرآة التي لا تضيء.

28 **והוא ענין אהבת בכל מאדך שנמשך מצד התהפכות נה״ב** [נפש הבהמית]**. כי הפתילה היא נה״א** [נפש האלקית] **המלובשת בנה״ב** [בנפש הבהמית]**.**

وهذا هو معنى المحبة «بكل ما أوتيت من قوة»، التي تُستمدّ من انقلاب النفس الحيوانية (**נפש הבהמית**, nefesh habahamis). فالفتيلة هي النفس الإلهية (**נפש האלקית**, nefesh elokis) المتلبّسة بالنفس الحيوانية.

כי זה שהנשמה נק׳ פתילה הוא דוקא בהתלבשותה בגוף שאז נק׳ היא פתילה לגבי המצות שהם הנק׳ שמן לומר שהאור נאחז בפתיל׳ [בפתילה] **דוקא כי אז בירידתן למטה הרי הנפש רוחנית והמצות גשמיות.**

فإنما تُسمّى النفس فتيلةً حين تكون متلبّسة بالجسد؛ وعندئذ تُدعى فتيلةً بالنسبة إلى الوصايا (**מצות**)، التي تُسمّى زيتًا؛ أي إن النور يتعلّق بالفتيلة تحديدًا، إذ إن النفس، عند نزول الوصايا إلى الأسفل، روحانية، والوصايا مادية.

משא״כ בעלותן למעלה בג״ע [בגן עדן] **הרי אדרבה האוא״ס** [האור אין סוף] **נתגלה לנפש ע״י אמצעות הלבושים הנעשים ממעשה המצות**

أما حين ترتقي الوصايا إلى الأعلى، إلى جنّة عدن (**גן עדן**, Gan Eden)، فعلى العكس، ينكشف النور اللانهائي (**אור אין סוף**, Or Ein Sof) للنفس بواسطة الألبسة الناشئة عن أداء الوصايا.

א״כ אז המצות הם כמו בחי׳ פתילה והנפש היא השמן הנכלה באוא״ס [באור אין סוף] **ב״ה ע״י אמצעות הפתילה הם לבושים מהמצות וכו׳. אבל בעוה״ז נהפוך הוא שהנשמה נק׳ פתילה.**

فإذا كان الأمر كذلك، تكون الوصايا بمنزلة الفتيلة، وتكون النفس هي الزيت الذي يُستهلك في **אור אין סוף**، **ב״ה**، بواسطة الفتيلة، أي الألبسة الناشئة عن الوصايا، إلخ. أما في هذا العالم فالأمر بالعكس: تُسمّى النفس فتيلة.

29 **וכיון שכן שאינו נק׳ פתילה כ״א בהתלבשותה בנה״ב** [בנפש הבהמית] **לכן נמשך ממנה נהורא אוכמא היא בחי׳ בכל מאדך וכו׳ בחי׳ או״ח** [אור חוזר]

وبما أن [النفس] لا تُسمّى فتيلة إلا حين تتلبّس بالنفس الحيوانية (**נפש הבהמית**, nefesh habahamis)، لذلك يُستمدّ منها النور الأسود، وهو مستوى «بكل قوتك»، إلخ، مستوى النور المنعكس.

וממעשה המצות נמשך נהורא חיורא הוא בחי׳ שמחה של מצוה ושניהם כא׳ [כאחד] **טובים שיש מעלה יתירה בזה כו׳ ויש וכו׳ כנ״ל בענין אספקלרי׳** [אספקלריא] **המאירה ושאינה מאירה.**

ومن أداء الوصايا (**מצוות**) يُستمدّ النور الأبيض، وهو مستوى فرح الوصية. وكلاهما حسن، إذ في هذا مزية فائقة، إلخ، وفي ذاك، إلخ، كما شُرح أعلاه في شأن المرآة المضيئة والمرآة غير المضيئة.

וזהו שהנשמה נק׳ נר וגם המצות נק׳ נר.

وهذا هو معنى أن النفس تُسمّى مصباحًا، وأن الوصايا تُسمّى أيضًا مصباحًا.

והיינו כי הנשמה היא בחי׳ הפתילה (בהתלבשותה בנה״ב [בנפש הבהמית]) **והמצות הם בחי׳ השמן ועי״ז נמשך ב׳ בחי׳ אור וכמ״ש ואהבת בגימטריא ב״פ** [ב׳ פעמים] **אור. הוא בחי׳ בכל מאדך ושמחה של מצוה**

أي إن النفس هي مستوى الفتيلة (حين تتلبّس بالنفس الحيوانية)، والوصايا هي مستوى الزيت؛ وبهذا يُستمدّ نوعان من النور، كما ورد: «وتحبّ» (**ואהבת**, ve'ahavta)، وقيمتها العددية ضعف قيمة «النور» (**אור**, or): وهذا هو مستوى «بكل قوتك» وفرح الوصية.

וכמו שבהדלקת הנר מתחלה נמשך ועולה האור שסביב הפתילה שהוא נהורא אוכמא. ואח״כ נמשך ומתגלה הנהורא חיורא.

وكما أنه عند إيقاد المصباح يُستمدّ أولًا ويرتفع النور المحيط بالفتيلة، وهو النور الأسود، ثم بعد ذلك يُستمدّ النور الأبيض وينكشف،

כן מתחלה צ״ל ההעלאה בבחי׳ בכל מאדך. ואז רוח אייתי רוח ואמשיך רוח גילוי אוא״ס [אור אין סוף] **ב״ה על ידי מעשה המצות:**

كذلك يجب أولًا أن يحصل الارتقاء بمستوى «بكل قوتك»، ثم «الروح تستجلب روحًا وتُنزل روحًا»: أي انكشاف النور اللانهائي (**אור אין סוף**, Or Ein Sof)، تبارك، من خلال أداء الوصايا.

30 **והנה ענין העלאת הנרות שהיו במקדש ז׳ נרות הוא כנגד שבעה מדרגות שיש בכללות עובדי ה׳.**

والآن، فإن إيقاد المصابيح التي كانت في الهيكل، وهي سبعة مصابيح، يقابل سبع مراتب قائمة في عموم خادمي **ה׳**.

יש שעבודתו בבחי׳ אהבה. ויש שעיקר עבודתו בבחינת יראה כו׳. ונמשכים מבחי׳ שבעה רועים המפרנסים כללות נש״י [נשמות ישראל]

فمنهم من تكون خدمته في هيئة الحب، ومنهم من تكون الخشية أساس خدمته، إلخ. وهم يستمدّون من مستوى الرعاة السبعة الذين يغذّون مجموع نفوس إسرائيل.

(דאע״פ [דאף על פי] **שכל אחד מקבל מכל השבעה רועים מ״מ יש מי שבחי׳ זו גוברת בו יותר כו׳ כמ״ש בזוהר בנוי דאברהם כו׳ בנוי דיצחק כו׳).**

(فمع أن كل واحد يتلقى من الرعاة السبعة جميعًا، فإن هذه الصفة تغلب في بعضهم أكثر، إلخ، كما جاء في زوهار (**זהר**): «أبناء إبراهيم (**אברהם**)، إلخ، أبناء إسحاق (**יצחק**)، إلخ»).

ועניין שמונה נרות דחנוכה הם כנגד שמונה נסיכי אדם

وأما مصابيح حانوكا (**חנוכה**, Chanukah) الثمانية، فتقابل أمراء البشر الثمانية،

וכמ״ש במיכה (סימן ה) **אשור כי יבא בארצנו וכו׳ והקמונו עליו שבעה רועים ושמנה נסיכי אדם**

كما ورد في ميخاه (**מיכה**, Michah)، الإصحاح الخامس: «حين يأتي آشور إلى أرضنا، إلخ، نقيم عليه سبعة رعاة وثمانية أمراء من البشر».

ובגמ׳ [ובגמרא] **דסוכה** (דף נב:) **פי׳ שבעה רועים אברהם יעקב משה כו׳. ושמונה נסיכי אדם ישי ושאול כו׳ ומשיח ואליהו.**

وفي الجمارا (**גמרא**) في سوكا (**סוכה**) (52b) يَرِد تفسير ذلك: الرعاة السبعة هم إبراهيم، ويعقوب (**יעקב**)، وموسى (**משה**)، إلخ؛ وأمراء البشر الثمانية هم يَسّى (**ישי**)، وشاؤول (**שאול**)، إلخ، ومن بينهم **משיח** (Moshiach) وإلياهو (**אליהו**).

ולהבין זה שהנרות דחנוכה הם כנגד שמונה נסיכי אדם. והעניין כי הנה רועה יש בו ב׳ פירושים. הא׳ לשון מפרנס לאחרים כמו רוענו זוננו.

ولفهم هذا، أي إن مصابيح **חנוכה** تقابل أمراء البشر الثمانية، فإن التفسير هو أن لكلمة «راعٍ» (**רועה**, ro'eh) معنيين. الأول هو معنى إعالة الآخرين، كما في «راعينا ومغذّينا» (**רוענו, זוננו**; re'enu, zunenu).

31 **והב׳ שהוא רועה את עצמו ר״ל** [רוצה לומר] **שמתפרנס כמו והאתונות רועות על ידיהן וכן בגמ׳** [בגמרא] **רועה בשדות וכיוצא.**

والثاني أن يرعى نفسه، أي إنه يقتات، كما في قولهم: «وكانت الحمير الإناث ترعى إلى جانبهن»، وكذلك في الجمارا (**גמרא**, Gemara): «ترعى في الحقول»، ونحو ذلك.

וכן בענין השבעה רועים יש ב׳ בחי׳ אלו כי הן המפרנסים כנ״י [כנסת ישראל]**. אברהם באהבה כמ״ש אברהם אוהבי ששרשו מחסד עליון שהוא בחי׳ אהבה ומשפיע מבחי׳ זו לכנס״י** [לכנסת ישראל] **ומרע״ה** [ומשה רבינו עליו השלום] **משפיע בחי׳ דעת כו׳.**

وكذلك في شأن الرعاة السبعة، نجد هذين الجانبين؛ فهم الذين يمدّون جماعة إسرائيل بما تتغذى به. إبراهيم (**אברהם**) بالمحبة، كما ورد: «إبراهيم الذي أحبني»؛ إذ يرجع أصله إلى الإحسان العلوي (**חסד**, Chesed)، وهو مستوى أو جانب (**בחינה**, bechinah) المحبة، ويفيض من هذا المستوى على جماعة إسرائيل؛ وموسى معلّمنا (**משה**)، **ע״ה**، يمنح مستوى المعرفة (**דעת**, Daas)، إلخ.

32 **ונקרא רעיא מהימנא שמפרנס את האמונה על ידי שממשיך דעת ה׳. ויעקב משפיע רחמים.**

ويُدعى الراعي الأمين (**רעיא מהימנא**, ra'aya mehemna)، لأنه يغذّي الإيمان (**אמונה**, emunah) بإنزال معرفة **ה׳**. ويمنح يعقوب (**יעקב**) الرحمة.

ואמנם הנה עי״ז שמפרנסים לכנס״י [לכנסת ישראל] **הם מתפרנסים ג״כ כי מודעת זאת שא״ס ב״ה מרומם ומתנשא לאין קץ מבחי׳ חכמה ומדות כמאמר דלאו מכל אינון מדות איהו כלל.**

والواقع أنهم، إذ يمدّون جماعة إسرائيل بما يغذّيها، يُمدّون هم أيضًا. فمن المعلوم أن اللامتناهي (**אין סוף**, Ein Sof)، المبارك، متعالٍ ومرتفع بلا نهاية فوق مستوى الحكمة (**חכמה**, Chochmah) والصفات الوجدانية (**מדות**, middos)، كما جاء في القول: «ليس هو أيًّا من هذه الصفات على الإطلاق».

33 **וכדי שיומשך גילוי אור א״ס ב״ה במדות עליונות הוא כפום עובדיהון דב״נ** [דבני נשא] **שע״י אתעדל״ת** [אתערותא דלתתא] **באהבה**

ولكي يُجذَب انكشاف النور اللانهائي (**אור אין סוף**, Or Ein Sof)، مباركًا هو، إلى الصفات العليا، فإن ذلك يكون وفق أعمال البشر: فمن خلال استثارة من الأسفل (**אתערותא דלתתא**, isarusa dilesata) بالحب،

אזי כמים הפנים נמשך למעלה ג״כ גילוי אור א״ס ב״ה במדת אהבה וחסד להיות אהבתי אתכם כו׳

حينئذٍ، «كما [يعكس] الماء وجهًا لوجه»، يُستجلب أيضًا إلى الأعلى انكشاف النور اللانهائي (**אור אין סוף**)، مباركًا هو، في صفة الحب والإحسان (**חסד**, Chesed)، حتى يكون المعنى: «أحببتكم، إلخ».

ונמצא ע״י שהשבעה רועים משפיעים אהוי״ר [אהבה ויראה] **לנש״י** [לנשמות ישראל] **עי״ז האהוי״ר** [האהבה ויראה] **שמתעורר בנש״י** [בנשמות ישראל] **נמשך תוספת אור וגילוי מא״ס ב״ה בהמדות עליונות**

وهكذا، من خلال أن الرعاة السبعة يمنحون الحب والخشية (ahavah v'yirah ,**אהבה ויראה**) لنفوس إسرائيل، فإن الحب والخشية اللذين ينهضان في نفوس إسرائيل يستجلبان بذلك نورًا وانكشافًا إضافيين من اللامتناهي (Ein Sof ,**אין סוף**)، مباركًا هو، إلى الصفات العليا،

שהם שרש בחינת הרועים והרי א״כ הם מתפרנסים עי״ז כו׳. וזהו אכלו רעים שהם הרועים שהם רעים למקום.

وهي جذر مستوى الرعاة؛ ولذلك يتغذّى الرعاة بذلك، إلخ. وهذا هو [معنى] «كلوا أيها الأصدقاء (re'im ,**רעים**)»: فهم الرعاة (ro'im ,**רועים**)، أصدقاء الحاضر في كل مكان.

34 **והנה כמו״כ** [כמו כן] **יש למעלה ג״כ כמאמר ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים כו׳ שפרנסה זו הוא שיומשך אור א״ס להיות בבחינת כמראה אדם והיינו ע״י התורה**

والأمر كذلك في الأعلى أيضًا، حيث يوجد [مثل هذا القوت]، كما جاء في القول المأثور: «إن إسرائيل يمدّون أباهم الذي في السماء بالقوت، إلخ». وهذا القوت هو أن يُستمدّ النور اللانهائي (Or Ein Sof ,**אור אין סוף**) ليكون في مرتبة «كمنظر إنسان»، وذلك بواسطة التوراة (**תורה**).

וכמ״ש לכו לחמו בלחמי שהתורה היא ג״כ בחי׳ לחמי כביכול דכמו שע״י הלחם יחיה האדם ותתחבר נשמתו עם גופו כך הוא המשכת אוא״ס [אור אין סוף] **ע״י התורה שהיא בחי׳ ח״ע** [חכמה עילאה] **שבה שורה אוא״ס** [אור אין סוף] **ב״ה**

كما جاء مكتوبًا: «تعالوا وكلوا من خبزي»، فالتوراة أيضًا هي، على سبيل التشبيه، مرتبة «خبزي». فكما أن الإنسان يحيا بالخبز وتتصل نفسه بجسده، كذلك يُستمدّ **אור אין סוף** بواسطة التوراة، وهي مستوى الحكمة العليا (Chochmah ,**חכמה**)، التي يستقرّ فيها **אור אין סוף**، تبارك هو.

ובה ועל ידה נמשך ומתלבש במדות חסד דרועא ימינא כו׳ וגם נמשך מזה מזון לנפש כמ״ש ותורתך בתוך מעי.

وفيها وبواسطتها يُستمدّ [النور] ويتلبّس بالصفات الوجدانية (middos ,**מדות**)، ومنها الإحسان (Chesed ,**חסד**)، وهو الذراع اليمنى، إلخ. ويُستمدّ من ذلك أيضًا غذاء للنفس، كما جاء مكتوبًا: «وتوراتك في أحشائي».

35 **והנה בחי׳ זו של הרועים היא המשכה בבחי׳ פנימית שזהו ענין ותורתך בתוך מעי וכמו השגת התורה שיהיה מושג ונתפס בשכלו פסק הלכה**

وهذا المستوى الذي يمثّله الرعاة هو إفاضة إلى الداخل؛ وهذا هو معنى «وتوراتك في أحشائي»، كما في فهم التوراة (**תורה**)، بحيث يُدرَك حكمٌ من أحكام الشريعة ويستقرّ في العقل،

וכן בהתבוננות שיהיה מושג גדולת הבורא ית׳ כמ״ש וידעת היום כו׳ דע את אלקי אביך כו׳ ולפי השכל כך יהיה האהבה כו׳.

وكذلك في التأمّل، بحيث تُدرَك عظمة الخالق تعالى، كما ورد: «واعلم اليوم...» و«واعرف **אלקי** أبيك...»؛ وعلى قدر مستوى العقل يكون الحب، إلخ.

36 **וזהו כמשל הרועה שמאכיל ומשקה את הצאן שזהו השפעת החיות בפנימיות וכן בכל דור הם ראשי אלפי ישראל המלמדים אותם תורה.**

وهذا يشبه مثال الراعي الذي يطعم الغنم ويسقيها، وهذا هو إفاضة قوة الحياة (**חיות**, chayus) في الباطن. وهكذا، في كل جيل رؤساء آلاف إسرائيل الذين يعلّمونهم التوراة (**תורה**).

וכמאמר משה שפיר קאמרת שנק׳ רבא משה ע״ש [על שם] **שהיה מלמד תורה כו׳ וכן מה שהרועים מתפרנסים עי״ז הוא ג״כ השגה בפנימיות וכמו ע״ד ומתלמידי יותר מכולם.**

وكما في القول: «يا موسى (**משה**)، أحسنتَ القول»، حيث يُدعى رافا (**רבא**) موسى لأنه كان يعلّم التوراة، إلخ. وكذلك فإن ما يتقوّت به الرعاة من خلال ذلك هو أيضًا إدراك في الباطن، على نحو قولهم: «ومن تلاميذي أكثر من الجميع».

37 **וכן למעלה מעלה הוא גילוי אוא״ס** [אור אין סוף] **בח״ע** [בחכמה עילאה] **שזהו ענין אכלו רעים כו׳.**

وكذلك، في المراتب العليا جدًا، يكون ذلك تجلّي النور اللانهائي (**אור אין סוף**, Or Ein Sof) في الحكمة العليا (**חכמה**, Chochmah)؛ وهذا هو معنى «كُلوا أيها الأصدقاء، إلخ».

אך ענין הנסיכי אדם היינו שאינן בחי׳ רועים ומלמדים לישראל כמשה והאבות רק הם צדיקים תמימים כמו ישי שמת רק בעטיו של נחש.

لكن معنى أمراء البشر هو أنهم ليسوا من فئة رعاة إسرائيل ومعلّميه، مثل موسى (**משה**) والآباء؛ بل هم أبرار كاملون، مثل يَشاي (**ישי**)، الذي لم يمت إلا بسبب مشورة الحيّة.

38 **ולא מצינו זה אפילו במשה רעיא מהימנא. ועכ״ז** [ועם כל זה] **הרי משה הוא רבינו. וכתיב זכרו תורת משה**

ولا نجد هذا حتى عند موسى (**משה**)، الراعي الأمين. ومع ذلك، فإن موسى هو «معلّمنا»، وقد كُتب: «اذكروا توراة موسى».

משא״כ בישי שלא היה רועה ע״ד משה כו׳ ואעפ״כ [ואף על פי כן] **נמצא בו מעלה יתירה שהיה תמים עד שמת רק בעטיו של נחש כו׳.**

وهذا ليس حال يَسّى (**ישי**)، الذي لم يكن راعيًا على غرار موسى، إلخ؛ ومع ذلك، وُجدت فيه فضيلة فائقة: أنه كان كاملًا، حتى إنه لم يمت إلا بسبب مشورة الحية، إلخ.

ומהם נמשך ג״כ כח לנש״י [לנשמות ישראל] **בעבודה בדרך בחי׳ מקיף מה שאין כן מהרועים נמשך בבחי׳ פנימיות ונק׳ מזון כנ״ל.**

ومنهم أيضًا تُستمدّ القوة لنفوس بني إسرائيل في [الخدمة الإلهية] على نحو التأثير المحيط [بالنور]؛ أما من الرعاة فتُستمدّ باطنًا، وتُسمّى غذاءً، كما أوضحنا أعلاه.

אבל מהנסיכים נמשך רק בבחי׳ מקיף. וכמו הנסיך שהוא ענין מלוכה שהוא בחי׳ מקיף ששמו נק׳ על האנשים שבמדינתו כו׳.

لكن من الأمراء لا يُستمدّ إلا تأثير محيط [بالنور]. فالأمير، مثلًا، يمثل شأن الملكوت، وهو مستوى أو جانب (**בחינה**, bechinah) من الإحاطة [بالنور]؛ إذ يُطلق اسمه على أهل بلاده، إلخ،

ואינו השפעה בפנימיות ממש (רק הוא עד״מ כמו אחד מתפעל מתפלת אדם צדיק המתפלל בדו״ר [בדחילו ורחימו] **ומס״נ** [ומסירות נפש] **שעי״ז מתפעל גם הוא.**

ولا يكون ذلك إفاضةً باطنيةً فعلًا (بل يشبه، على سبيل المثال، حالَ من يتأثر بصلاة رجل صالح يصلّي بالحب والخشية (**אהבה ויראה**, ahavah v'yirah) والتضحية بالنفس (**מסירות נפש**, mesirus nefesh)، فيتأثر هو أيضًا بذلك.

והיא הארה מבחינת המקיף שהרי לא קבל ממנו בפנימית השכלה וחכמה ע״י דבור שהוא השפעה בפנימית כ״א שנתפעל מצדקתו והרי צדקתו ואהוי״ר [ואהבה ויראה] **שלו הוא בבחינת ריחוק ממנו בחי׳ מקיף)**

وهذا إشراق من مستوى الإحاطة [بالنور]، إذ إنه لم يتلقَّ منه باطنًا فهمًا وحكمةً بواسطة الكلام، وهو إفاضة باطنية؛ وإنما تأثر بصلاحه، وصلاحه وحبه وخشيته يظلّان بعيدين عنه، في مستوى التأثير المحيط [بالنور].)

אך נודע שהמקיף הוא מבחי׳ גבוה יותר מהפנימי כי המקיפים שרשן מסוכ״ע והפנימים מבחי׳ ממכ״ע [ממלא כל עלמין]**.**

ولكن من المعروف أن التأثير المحيط صادر عن مستوى أعلى من التأثير الباطني، لأن [الأنوار] المحيطة متجذرة في النور المحيط بجميع العوالم (**סובב כל עלמין**, sovev kol almin)، أما الأنوار الباطنة فمتجذرة في مستوى النور الذي يملأ العوالم كلها (**ממלא כל עלמין**, memalei kol almin).

וכעד״ז ארז״ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] **גדולה שמושה יותר מלימודה. הגם שהלימוד הוא השפעה פנימית והשימוש הוא חיצונית אעפ״כ** [אף על פי כן] **מקבל עי״ז יותר יראת שמים כו׳.**

وعلى نحو مشابه، قال حكماؤنا: «الملازمة [لعلماء التوراة] أعظم من دراستها». فمع أن الدراسة إفاضة باطنية والملازمة أمر ظاهري، يتلقى المرء مع ذلك، عن طريقها، مزيدًا من خشية السماء، إلخ.

והוא כענין המשכה בבחי׳ מקיף (כי מה שיכול להיות נמשך בשכל התלמיד בבחי׳ פנימיות אינו רק הארה לבד משכל הרב. ולכן לא קאים אינש אדעתא דרביה כו׳)

وهو شبيه بإنزال [نورٍ] محيط (إذ إن ما يمكن أن يصل إلى عقل التلميذ في البعد الباطني (**פנימיות**, pnimiyus) ليس إلا لمحةً من عقل المعلّم؛ ولذلك «لا يستوعب المرء عقل معلّمه تمامًا، إلخ»).

ולכן נאמר אשור כי יבא כו׳ והקמונו עליו שבעה רועים ושמונה נסיכי אדם שע״י שמונה נס״א [נסיכי אדם] **ידחו הרע בבחי׳ א׳ יותר מע״י הרועים**

ولذلك جاء القول: «حين يأتي آشور، إلخ، نقيم عليه سبعة رعاة وثمانية أمراء من البشر»: فبواسطة أمراء البشر الثمانية يُدحَر الشر، من وجهٍ، أكثر مما يُدحَر بواسطة الرعاة.

כי הרועים שהם המשכה בבחי׳ פנימיות הנה ברבוי השתלשלות המדרגות יוכל לימשך מזה יניקה לחיצונים עד״מ מצפורני ידים לא כאברהם שיצא ממנו כו׳.

فإن الرعاة، وهم إيصالٌ للفيض إلى أسفل في **פנימיות**، يمكن أن يصل عبر كثرة مستويات سلسلة العوالم الهابطة (**השתלשלות**, hishtalshelus) غذاءٌ منها إلى القوى الخارجية، كما يحدث مثلًا من أظافر اليدين؛ لا كإبراهيم (**אברהם**)، الذي خرج منه، إلخ.

39 **וכן בהשגת התורה ארז״ל** [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] **למשמאילים בה כו׳. וכל האומר אין לי אלא תורה כו׳. וצ״ל ג״כ המשכה משמונה נס״א** [נסיכי אדם] **בחי׳ מקיפים שהמקיף מסמא עיני החיצונים כו׳. וזהו ענין תורה וגמ״ח** [וגמילות חסדים] **שע״י התורה נמשך בחי׳ מזון.**

وكذلك في فهم التوراة (**תורה**)، قال حكماؤنا: «لمن يسلكون فيها إلى اليسار، إلخ»، و«كل من يقول: ليس لي إلا التوراة، إلخ». ولا بدّ كذلك من إنزالٍ من الأمراء الثمانية للبشر، أي من مستوى أو جانب (**בחינה**، bechinah) من الأنوار المحيطة [الأنوار] (**מקיפים**، makifim)، لأن النور المحيط يعمي أعين القوى الخارجية، إلخ. وهذا هو شأن التوراة وأعمال الإحسان: فبواسطة التوراة تُنزَّل مرتبة الغذاء.

40 **וזהו בחי׳ הרועים. וע״י גמ״ח** [גמילות חסדים] **נמשך בחי׳ לבוש ומקיף וזהו בחי׳ ההמשכה שע״י נס״א** [נסיכי אדם] **גדולה שמושה כו׳.**

وهذا هو مستوى الرعاة. ومن خلال أعمال الإحسان يُستجلب مستوى لباسٍ و[نورٍ] محيطٍ، وهذا هو مستوى الإمداد الهابط بواسطة أمراء الناس: «أعظم هي الملازمة، إلخ».

ויובן יותר ענין ההפרש בין הרועים לנס״א [לנסיכי אדם] **ע״ד שמצינו בר׳** [ברבי] **יוחנן בן זכאי**

ويتضح أكثر الفرق بين الرعاة وأمراء الناس على نحو ما نجده عند الحاخام يوحنان بن زكّاي (**רבי יוחנן בן זכאי**):

שהיה שר התורה המלמד תורה לישראל ועכ״ז [ועם כל זה] **אמר לר׳** [לרבי] **חנינא בן דוסא בקש עלי רחמים שתפלתו גדולה יותר הרבה משלו עד שאלמלי הטיח ריב״ז** [רבן יוחנן בן זכאי] **כו׳**

كان أمير التوراة، يعلّم التوراة لبني إسرائيل، ومع ذلك قال للحاخام حنينا بن دوسا (**רבי חנינא בן דוסא**): «اسأل لي الرحمة»، لأن صلاته كانت أعظم بكثير من صلاته هو، حتى إنه قال: «لو أن الحاخام يوحنان بن زكّاي ضغط [رأسه بين ركبتيه]، إلخ».

ומר״ח [ומרבי חנינא] **בן דוסא לא נמצא שהיה מלמד תורה ע״ד ריב״ז** [רבן יוחנן בן זכאי] **ולא נמצא משמו דינים במשנה.**

ولا نجد أن الحاخام حنينا بن دوسا علّم التوراة على نحو الحاخام يوحنان بن زكّاي، كما لا نجد في المِشناه (**משנה**) أحكامًا منقولة باسمه.

41 **וזהו ע״ד ההפרש שבין הרועים לנס״א** [לנסיכי אדם] **כו׳ כי ריב״ז** [רבן יוחנן בן זכאי] **היה רועה ומפרנס לישראל כמו מרע״ה** [משה רבינו עליו השלום].

وهذا على نحو الفرق بين الرعاة وأمراء الناس، إلخ؛ إذ كان الحاخام يوحانان بن زكّاي (**רבי יוחנן בן זכאי**) راعيا ومغذّيا لإسرائيل، مثل موسى (**משה**) معلّمنا، **ע״ה**.

ורחב״ד [ורבי חנינא בן דוסא] **לא היה בו בחי׳ זו אבל היה צדיק תמים בלי שום דופי**

ولم يكن له هذا المستوى أو الجانب (**בחינה**, bechinah)، لكنه كان بارّا تامّا لا شائبة فيه،

עד שארז״ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] **שלא נברא העוה״ב** [העולם הבא] **אלא בשבילו והיו מקבלים ממנו נש״י** [נשמות ישראל] **דרכי העבודה והחסידות ע״ד גדולה שימושה כו׳ ותפלתו היתה נשמעת יותר מריב״ז** [מרבן יוחנן בן זכאי]

إلى حدّ أن حكماءنا قالوا إن العالم الآتي لم يُخلق إلا لأجله؛ وكانت نفوس إسرائيل تتلقى منه سبل الخدمة الإلهية والتقوى، على نحو القول: «خدمته أعظم، إلخ»؛ وكان دعاؤه يُستجاب أكثر من [دعاء] الحاخام يوحانان بن زكّاي.

וכן נאמר והקימונו עליו שבעה רועים ושמונה נס״א [נסיכי אדם] **שבחי׳ נס״א** [נסיכי אדם] **מועיל יותר נגד בחי׳ אשור כי יבא כו׳**

وكذلك قيل: «ونقيم عليه سبعة رعاة وثمانية أمراء من الناس»، لأن مستوى أمراء الناس (**בחינה**) أنفع في مواجهة مستوى آشور (**בחינה**) حين يأتي، إلخ،

לפי שממשיכים מבחי׳ סוכ״ע וכמו תפלת ר״ח [רבי חנינא] **ב״ד** [בן דוסא] **להפוך הטבע כו׳ שהוא ע״י המשכה מבחי׳ סוכ״ע שלמעלה מסדר והדרגת ההשתלשלות כו׳:**

لأنهم يجذبون إلى أسفل من مستوى النور المحيط بجميع العوالم (**סובב כל עלמין**, sovev kol almin)؛ ومثل دعاء الحاخام حنينا بن دوسا لقلب الطبيعة، إلخ، فإن ذلك يكون بإنزال النور من **סובב כל עלמין**، الذي يعلو نظام سلسلة العوالم الهابطة (**השתלשלות**, hishtalshelus) وتدرّجها، إلخ.

42 **וזהו ענין נרות דחנוכה. שטמאו כל השמנים שבהיכל מצד תגבורת חכמה דקליפה. לכן רצו להשכיחם תורתך כו׳.**

وهذا هو شأن مصابيح حانوكا (**חנוכה**, Chanukah). فقد دنّسوا [اليونانيون] جميع الزيوت في الهيكل بقوة حكمة القشرة (**קליפה**, kelipah)، ولذلك «سعوا إلى أن يجعلوهم ينسون توراتك (**תורתך**)، إلخ».

וע״כ הוצרך להמשיך מבחי׳ שלמעלה מהחכמה דקדושה והוא מבחי׳ מקיפים עליונים. וזהו פך של שמן שהיה חתום בחותמו של כה״ג [כהן גדול] **שהוא בחי׳ ורב חסד כו׳**

ولذلك كان لا بد من استمداد ذلك من مستوى فوق حكمة القداسة، أي من مستوى [الأنوار] العلوية المحيطة. وهذا هو إناء الزيت الصغير الذي كان مختوماً بختم رئيس الكهنة، وهو مستوى «وكثير الإحسان»، إلخ.

(ולפי שהוא מבחי׳ מקיף נמשך ונשפל גם למטה להדליק גם עתה בדורותינו שאין בהמ״ק [בית המקדש] **קיים משא״כ בבהמ״ק** [בבית המקדש] **היה ז׳ נרות מבחי׳ ז׳ רועים אלא שהיה הגילוי ממש בבחי׳ פנימית כמאמר עדות היא לבאי עולם כו׳.**

(ولأنه من مستوى [النور] المحيط، فإنه يُستمدّ ويهبط إلى الأسفل أيضاً، ليُضاء به حتى في أيامنا هذه، حين لا يقوم الهيكل المقدس؛ أما في الهيكل المقدس فكانت هناك سبعة مصابيح من مستوى الرعاة السبعة، غير أن الكشف كان فعلياً على نحو باطني، كما يقول المثل: «إنها شهادة لجميع الآتين إلى العالم»، إلخ).

ועמ״ש לקמן ע״פ כי אתה נרי הוי״ה והוי״ה יגיה חשכי. שם הוי״ה הראשון הוא בבחי׳ השתלשלות וממנו נמשך בחי׳ אתה נרי. והיינו הנרות דמקדש כו׳.

وانظر ما كُتب لاحقاً في تفسير «لأنك أنت سراجي، اسم **ה׳**، واسم **ה׳** يضيء ظلمتي». اسم **ה׳** الأول هو في مستوى سلسلة العوالم الهابطة (**השתלשלות**, hishtalshelus)، ومنه يُستمدّ مستوى «أنت سراجي»؛ أي مصابيح الهيكل، إلخ.

ושם הוי״ה השני הוא מבחי׳ סוכ״ע שלמעלה מהשתלשלות ומזה נמשך בחי׳ יגיה חשכי והן הן נרות דחנוכה.

أما اسم **ה׳** الثاني فهو من مستوى النور المحيط بجميع العوالم (**סובב כל עלמין**, sovev kol almin)، الذي يعلو سلسلة العوالم الهابطة، ومنه يُستمدّ مستوى «يضيء ظلمتي»؛ وهذه هي مصابيح حانوكا.

ועד״ז הוא ענין ההפרש בין בחי׳ שבעה רועים לבחי׳ שמונה נס״א [נסיכי אדם] **כי על ידי שבעה רועים נמשך המשכת המזון לכנ״י** [לכנסת ישראל] **בחי׳ ותורתך בתוך מעי שהוא מה שיכול להיות נמשך בפנימית זהו מבחי׳ שם הוי״ה הנמשך בעולמות אבי״ע** [אצילות בריאה יצירה עשיה]**.**

وعلى هذا النحو يتضح الفرق بين مستوى الرعاة السبعة ومستوى أمراء البشر الثمانية: فبواسطة الرعاة السبعة يُستمدّ الغذاء لجماعة إسرائيل، أي مستوى «وتوراتك في أحشائي»؛ وهذا ما يمكن استمداده في الباطن، وهو من مستوى اسم **ה׳** الذي يُستمدّ في عوالم الانبثاق (**אצילות**, Atzilus)، والخلق (**בריאה**, Beriah)، والتكوين (**יצירה**, Yetzirah)، والفعل (**עשיה**, Asiyah).

אבל ע״י נס״א [נסיכי אדם] **נמשכים בחי׳ מקיפים והוא מבחי׳ שם הוי״ה שלמעלה מגדר ההתלבשות בהעולמות אלא שמאיר בבחי׳ מקיף וכענין תפלת רחב״ד** [רבי חנינא בן דוסא] **להפוך הטבע כו׳ כנ״ל**

لكن بواسطة أمراء البشر تُستمدّ [الأنوار] المحيطة، وهي من مستوى اسم **ה׳** الذي يعلو حدود التلبّس بالعوالم، لكنه يشعّ على نحو محيط؛ ومثله صلاة الحاخام حنينا بن دوسا (**רבי חנינא בן דוסא**) لقلب الطبيعة، إلخ، كما شُرح أعلاه.

והוא הנמשך ע״י מעשה המצות שהן המשכות בחי׳ מקיפים כי המצות הן נק׳ מצות המלך. ועיין בד״ה מזמור שיר חנוכת הבית בענין מזון לבוש כו׳.

وهذا ما يُستمدّ بفعل الوصايا (**מצות**)، إذ هي استمداد لمستوى الأنوار المحيطة؛ فالوصايا تُسمّى «أوامر الملك». وانظر المقالة التي تبدأ بـ«مزمور، نشيد لتدشين البيت»، في شأن الغذاء واللباس، إلخ.

ולכן בחי׳ משיח הוא ג״כ מנס״א [מנסיכי אדם] **כי במשיח נאמר והריחו. מורח ודאין. וריח הוא בחי׳ מקיף ריחא דלבושייכו משא״כ הרועים הוא בחי׳ מזון כו׳. ולקמן יבואר דבמשיח יש ב׳ הבחי׳):**

ولذلك فإن مرتبة **משיח** (Moshiach) أيضًا من أمراء البشر، إذ قيل عن **משיח**: «**והריחו**» (vaharicho، «وسيَشُمّ»)، [أي:] «يشمّ ويحكم»؛ والشمّ مرتبةٌ من [النور] المحيط، «رائحة ثيابكم»، بخلاف الرعاة، فهم مرتبة الغذاء، إلخ. وسيتضح لاحقًا أن في **משיח** كلتا المرتبتين.)

43 **ובזה יובן הגמ׳** [הגמרא] **בש״א** [בית שמאי אומרים] **יום ראשון מדליק שמונה מכאן ואילך פוחת והולך. וטעמא דב״ש** [דבית שמאי] **דיליף מפרי החג שיום ראשון מקריב י״ג מכאן ואילך פוחת והולך כו׳.**

ومن خلال هذا يُفهَم قول الجمارا (**גמרא**, Gemara): يقول بيت شمّاي (**בית שמאי**): في اليوم الأول يُشعل المرء ثماني شمعات، ثم يتناقص العدد من ذلك الحين فصاعدًا. وسبب قول بيت شمّاي أنهم يستدلّون بثيران العيد، إذ يُقرَّب في اليوم الأول ثلاثة عشر ثورًا، ثم يتناقص العدد من ذلك الحين فصاعدًا، إلخ.

ובה״א [ובית הלל אומרים] **יום ראשון מדליק א׳ מכאן ואילך מוסיף והולך כו׳. כי הנה ענין פרי החג הוא ג״כ המשכת מקיפים עליונים כי סכות הוא התגלות המקיפים כמ״ש כי גבר עלינו חסדו.**

وتقول مدرسة بيت هليل (**בית הלל**): في اليوم الأول يُشعل المرء شمعة واحدة، ثم يزداد العدد من ذلك الحين فصاعدًا، إلخ. فإن شأن ثيران العيد أيضًا هو إنزال [الأنوار] العلوية المحيطة، لأن عيد العُرُش هو انكشاف الأنوار المحيطة، كما كُتب: «لأن إحسانه قد غلب علينا».

44 **וע״י המשכה זו מתבררים ג״כ הע׳** [השבעים] **שרים ונהפכים ליבטל באור זה. וזהו הללו את ה׳ כל גוים כו׳ כי גבר עלינו חסדו.**

ومن خلال هذا الإمداد من الأعلى إلى الأسفل، يُهذَّب الرؤساء السبعون أيضًا ويُحوَّلون، ليصيروا في حالة إبطال الذات في هذا النور. وهذا هو [معنى] «مجّدوا **ה׳**، يا جميع الأمم، إلخ، لأن إحسانه علينا قد غلب».

ולכן מתחיל בי״ג פרים כנגד י״ג מדה״ר [מדות הרחמים] **שהם מקיפים כנודע. ואח״כ הולכין ומתמעטין כי כיון שכבר נבררו כמה בחי׳ ע״י המשכה שביום ראשון ע״כ א״צ** [אין צריך / אינו צריך] **עוד להארה גדולה כ״כ** [כל כך] **כיום ראשון כו׳.**

ولذلك يبدأ بثلاثة عشر ثورًا، تقابل الصفات الثلاث عشرة للرحمة، وهي [أنوار] محيطة، كما هو معروف. ثم يأخذ عددها في التناقص، إذ ما دامت مستويات عدة قد هُذّبت بالفعل من خلال الإمداد من الأعلى إلى الأسفل في اليوم الأول، فلا حاجة بعد ذلك إلى إشراق عظيم كهذا الذي كان في اليوم الأول، إلخ.

45 **והנה בחנוכה ממשיכים ג״כ בחי׳ מקיפים הנ״ל שעי״ז יהיו נדחים הקליפות.**

والآن، في عيد **חנוכה** (Chanukah) أيضًا، تُنزَل هذه [الأنوار] المحيطة، لكي تُدحَر القشور (**קליפות**, kelipos) من خلالها.

אך בחנוכה הוא בבחי׳ מלחמה. וכמ״ש סבוני כו׳ בשם ה׳ כי אמילם כו׳ והיינו ג״כ ע״י המקיפים דוקא. וזהו טוב לחסות בהוי״ה מבטוח כו׳ כמ״ש במ״א.

لكن في **חנוכה** يكون الأمر على نحو الحرب، كما ورد: «أحاطوا بي... باسم **ה׳** (**הוי' / שם הוי'**, Havayah) أقطعهم...»؛ وهذا أيضًا إنما يكون على وجه الخصوص بواسطة [الأنوار] المحيطة. وهذا هو معنى: «خيرٌ أن يلجأ المرء إلى **ה׳** من أن يثق...» كما بُيّن في موضع آخر.

46 **ובסכות להיותו מדאורייתא אינו ע״י מלחמה אלא שנעשו נכנעים ממילא ע״י גילוי זה כו׳. וכיון ששני הענינים הוא המשכת בחי׳ מקיפים ע״כ למדים ב״ש** [בית שמאי] **לנרות דחנוכה מפרי החג שמתחלה צ״ל גילוי גדול יותר.**

وفي عيد سوكوت (**סכות**، Sukkos)، لكونه فريضة توراتية، لا يكون الأمر عن طريق الحرب، بل يخضعون من تلقاء أنفسهم بفعل هذا الكشف، إلخ. ولأن كلا الأمرين ينطوي على إنزال [الأنوار] المحيطة، يستدلّ بيت شمّاي (**בית שמאי**، Beis Shammai) في شأن مصابيح حانوكا (**חנוכה**، Chanukah) بثيران العيد؛ إذ لا بد في البداية من تجلٍّ أعظم،

47 **ואח״כ יהיה מתמעט והולך מטעם הנ״ל בפרי החג.**

ثم يظلّ يتناقص، للسبب المذكور أعلاه بشأن ثيران العيد.

וב״ה [ובית הלל] **סברי מעלין בקודש כו׳. פי׳ דלא דמי ללמוד זה מפרי החג. כי חג הסכות הוא דאורייתא. ואורייתא מח״ע** [מחכמה עילאה] **נפקת מלמעלה למטה. ואם כן בא ונמשך הגילוי מצד עצמו מלמעלה למטה.**

ويرى بيت هليل (**בית הלל**, Beis Hillel): «نرتقي في القداسة، إلخ». أي إن الحالتين غير متماثلتين، فلا يصح الاستدلال على هذا من ثيران العيد؛ فعيد سوكوت من التوراة (**תורה**, Torah)، والتوراة تصدر عن الحكمة العليا (**חכמה**, Chochmah)، من الأعلى إلى الأسفل. وعليه، يأتي التجلي ويُسحَب من تلقاء نفسه، من الأعلى إلى الأسفل.

48 **ולכן גם ההארה היותר גבוה יוכל לבא ולימשך בתחלה כי מי מעכב ומי מונע להי׳ ית״ש** [יתברך שמו]**. והיד ה׳ תקצר.**

ولذلك، حتى أسمى إشراق يمكن أن يأتي ويُجذَب إلى الأسفل منذ البداية؛ فمن يستطيع أن يوقف **ה׳**، ومن يستطيع أن يحول دون **ה׳**، تبارك اسمه؟ «أقصرت يدُ **ה׳**؟»

משא״כ בחנוכה שהוא מדרבנן שהם המשיכו להיות גילוי זה וא״כ כיון שממשיכים זה מלמטה א״א להגיע ולהמשיך הגילוי הגדול בתחלה כ״א מעט מעט.

أما عيد حانوكا (**חנוכה**, Chanukah)، وهو من التشريعات الربانية، فقد كانوا هم الذين جذبوا هذا الكشف إلى الأسفل. فإذا كان الأمر كذلك، فبما أنهم يجذبونه من الأسفل، يستحيل بلوغ الكشف العظيم وإنزاله في البداية، ولا يكون ذلك إلا قليلًا قليلًا.

שמתחלה ממשיכים נר א׳. ואח״כ מעלין בקודש כו׳ והולך ומוסיף אור כו׳.

في البداية يُنزَل مصباح واحد، ثم «نصعد في القداسة، إلخ»، ويظل النور يتزايد، إلخ.

(ודוגמא לדבר מפסח וספה״ע [וספירת העומר] **כי בפסח היה הגילוי באתעדל״ע** [באתערותא דלעילא] **מצד עצמו שנגלה עליהם ממ״ה** [מלך מלכי המלכים] **כו׳. ואח״כ צ״ל וספרתם לכם להפוך המדות ע״י שממשיכים היום יום א׳ לעומר לנה״ב** [לנפש הבהמית] **כו׳.**

(ومن أمثلة ذلك عيد الفصح اليهودي (**פסח**, Pesach) وعدّ العومر (**ספירת העומר**): ففي عيد الفصح كان الكشف استثارة من الأعلى (**אתערותא דלעילא**, isarusa dileila) من تلقاء ذاته: «ملك الملوك ظهر لهم، إلخ». ثم لا بد من «وتعدّون لأنفسكم»، لتغيير الصفات الوجدانية (**מדות**, middos)، بإنزال عبارة «اليوم يوم واحد من العومر» إلى النفس الحيوانية (**נפש הבהמית**, nefesh habahamis)، إلخ.

ולמחר היום שני ימים. ואין אומרים יום שני אלא שני ימים. כלומר היום נמשך בחי׳ עליונה יותר הכוללת שני ימים ואח״כ מוסיף והולך אור כו׳. נמצא בספירת העומר שהיא אתערותא דלעילא ע״י אתערותא דלתתא הוא ממשיך מעט מעט והולך ואור כו׳ ב׳ ימים ג׳ ימים כו׳.

وفي الغد: «اليوم يومان»؛ ولا نقول «اليوم الثاني»، بل «يومان». أي إن مستوى أسمى (bechinah ,**בחינה**)، يشتمل على يومين، يُنزَل اليوم؛ ثم يواصل النور التزايد، إلخ. وهكذا، في عدّ العومر، الذي هو استثارة من الأعلى من خلال استثارة من الأسفل (isarusa dilesata ,**אתערותא דלתתא**)، يُنزَل النور قليلًا قليلًا، ويظل يزداد إشراقًا، إلخ: يومان، ثلاثة أيام، إلخ.

וזהו כמו בחנוכה תחלה נר א׳ ואח״כ מוסיף והולך כו׳. אבל בפסח שהיה הגילוי מעצמו הרי כללות האור הנמשך אח״כ בכל ימי העומר היה גילוי זה כולו בעצמו בתחלה כו׳ מטעם הנ״ל.

وهذا شبيه بحانوكا: في البداية مصباح واحد، ثم يواصل النور التزايد، إلخ. أما في عيد الفصح، حيث كان الكشف من تلقاء ذاته، فإن النور كله الذي يُنزَل لاحقًا في جميع أيام العومر، أي إن هذا الكشف بكامله كان حاضرًا بذاته منذ البداية، إلخ، للسبب المذكور أعلاه.

וגם מזה יובן מ״ש בפע״ח [בפרי עץ חיים] **בספה״ע** [בספירת העומר] **ממשיכים מקיפים דאימא אבל הפנימיים אין בנו כח להמשיך רק בזמן בהמ״ק** [בית המקדש]**.**

ومن هذا أيضًا يتضح ما ورد في بري عيتس حاييم (Pri Etz Chaim ,**פרי עץ חיים**) بشأن عدّ العومر: أننا ننزل الأنوار المحيطة [מקיפים] للأم (Imma ,**אימא**)، أما الأنوار الباطنة فلا نملك القدرة على إنزالها إلا في زمن الهيكل المقدس.

והוא כמ״ש בענין שבעה רועים דהם בחי׳ פנימיים וזה היה במנורה שבבהמ״ק [שבבית המקדש] **ז׳ קנים. משא״כ עכשיו ממשיכים מבחי׳ המקיפים שהם ח׳ נס״א** [נסיכי אדם]**:)**

وهذا كما هو موضح في شأن الرعاة السبعة: فهم مستوى الأنوار الباطنة، وكان ذلك في شمعدان الهيكل المقدس ذي الفروع السبعة (Menorah ,**מנורה**). أما الآن فننزل من مستوى الأنوار المحيطة، وهي أمراء البشر الثمانية.)

ובכל הנ״ל יובן ענין קבלת עומ״ש [עול מלכות שמים] **שקדמה לעול מצות היינו שהוא בחי׳ בכל מאדך בירור נה״ב** [נפש הבהמית] **נר ה׳ נשמת אדם.**

ومن مجموع ما تقدّم يتبيّن معنى قبول نير ملكوت السماء، الذي يسبق نير الوصايا (**מצוות**): فهو مستوى «بكلّ ما أوتيت من قوّة»، أي تهذيب النفس الحيوانية (nefesh habahamis ,**נפש הבהמית**)، «مصباح ה׳ هو نفس الإنسان».

ואע״פ [ואף על פי] **שזהו בחי׳ אספקלריא שא״מ** [שאינה מאירה] **הוא קודם לעול מצות עם היות נר מצוה בחי׳ אספקלריא המאירה. אך משום שעי״ז יש גילוי בחי׳ עליונה יותר כנ״ל.**

ومع أن هذا هو مستوى المرآة التي لا تضيء، فإنه يسبق نير الوصايا، مع أن «الوصية مصباح» هي مستوى المرآة المضيئة. لكن [إنه يسبقها] لأن من خلاله ينكشف مستوى أسمى، كما تقدّم.

ועוד שהוא כמו הפתילה ושמן שאין דרך להיות נתלה האור בשמן שהוא נר מצוה. כ״א ע״י שנאחז תחלה בפתילה היא בחי׳ נר הוי״ה נשמת אדם כנ״ל. (ועמ״ש ע״פ ראיתי והנה מנורת זהב כו׳)

وفوق ذلك، فالأمر أشبه بالفتيلة والزيت: لا سبيل إلى تعلّق النور بالزيت، الذي هو «الوصية مصباح»، إلا بأن يتشبث أولًا بالفتيلة، وهي مستوى «مصباح ה׳ هو نفس الإنسان»، كما تقدّم. (وانظر ما كُتب على قوله: «رأيت، وإذا شمعدان من ذهب، إلخ».)

ולכן ג״כ ספה״ע [ספירת העומר] **שהוא זיכוך נה״ב** [נפש הבהמית] **אספקלריא שא״מ** [שאינה מאירה] **קדמה למ״ת** [למתן תורה] **דשבועות שהוא נר מצוה.**

ولهذا أيضًا يسبق عدّ فترة العومر (**עומר**, Omer)، الذي هو تهذيب النفس الحيوانية والمرآة التي لا تضيء، إعطاء التوراة في عيد الأسابيع (**שבועות**, Shavuos)، الذي هو «الوصية مصباح».

וזהו וספרתם לכם ממחרת השבת. כי השבת הוא בחי׳ נר מצוה. אבל בחי׳ קדושתי שלמעלה מקדושתכם נק׳ ממחרת השבת כלומר למעלה מבחי׳ השבת.

وهذا هو معنى «وتعدّون لأنفسكم من اليوم الذي يلي السبت». فالسبت هو مستوى «الوصية مصباح»؛ أما مستوى «قداستي التي تعلو على قداستكم» فيُسمّى «اليوم الذي يلي السبت»، أي إنه يعلو على مستوى السبت.

וזהו ענין קבלת עומ״ש [עול מלכות שמים] **דבור אנכי ולא יהיה לך שלפני מצות שבת.**

وهذا هو معنى قبول نير ملكوت السماء، أي القولين «أنا» و«لا تتخذ لك [آلهة أخرى]»، اللذين يسبقان وصية السبت.

והוא ענין וספרתם לכם ספירת העומר זיכוך הנפש כנודע ותקון המדות לאהפכא חשוכא לנהורא:

وهذا هو معنى «وتعدّون لأنفسكم»: عدّ العومر، أي تهذيب النفس كما هو معروف، وإصلاح الصفات الوجدانية، لتحويل الظلمة إلى نور.

49 **ולהבין ביאור הדברים הנ״ל בענין שמונה נסיכי אדם. דודאי הרועים הם יותר נעלים מהם במה שהם משפיעים מבחי׳ פנימיות. משא״כ בנס״א** [בנסיכי אדם]**.**

ولفهم إيضاح الأمور المذكورة أعلاه بشأن أمراء البشر الثمانية: لا شك أن الرعاة أرفع منهم، من حيث إنهم يمنحون من مستوى البعد الباطني (pnimiyus ,**פנימיות**)، بخلاف أمراء البشر.

והיינו לפי שהרועים נשמתם מבחי׳ פנימיות. והנסיכים מבחי׳ חיצוניות (ולכן משה הוא מהרועים. ואליהו מהנסיכים. ונודע דמשה הוא מבחי׳ פנימיות ואליהו מבחי׳ חיצוניות)

وذلك لأن أرواح الرعاة من مستوى **פנימיות**، وأرواح الأمراء من مستوى البعد الظاهري (chitzoniyus ,**חיצוניות**) (ولذلك كان موسى (**משה**) من الرعاة، وإلياس (**אליהו**) من الأمراء؛ ومن المعلوم أن موسى من مستوى **פנימיות**، وإلياس من مستوى **חיצוניות**).

אמנם בזאת יתרון מעלת נס״א [נסיכי אדם] **שנשמתם הם מבחי׳ עולם העליון יותר מנשמות הרועים אלא שהם מבחי׳ חיצוניות של העליון. והרועים הם מבחי׳ פנימית של התחתון.**

غير أن هذا هو موضع تفوّق أمراء البشر: فأرواحهم من مستوى عالم أعلى من العالم الذي تنتمي إليه أرواح الرعاة، إلا أنها من البعد الظاهري للعالم الأعلى، بينما ينتمي الرعاة إلى البعد الباطني للعالم الأدنى.

והוא כמו עד״מ שהעלים של מיני פירות החשובים ויקרים מאד יש בהם יתרון מעלה משאר פירות.

وهذا يشبه، على سبيل المثال، أوراق أنواع الثمار النفيسة والغالية جدًا، التي لها فضل على سائر الثمار.

אע״פ [אף על פי] **שהעלים הם חיצוניות. ואין בהם טעם אפי׳** [אפילו] **כבמיני פירות הפשוטים מ״מ הם ממין וסוג אחר החשוב הרבה יותר ממין פירות הגרועים.**

فعلى الرغم من أن الأوراق خارجية ولا طعم لها، حتى إنها لا تضاهي في طعمها أنواع الثمار البسيطة، فإنها مع ذلك من نوع وفئة أخرى، أعلى قدرًا بكثير من نوع الثمار الرديئة.

ונגד זה יש מעלה בפירות על העלין במה שמ״מ הם מין פרי ויש בהם טעם משא״כ בעלין כו׳.

وفي المقابل، للثمار فضل على الأوراق، إذ إنها مع ذلك من جنس الثمار ولها طعم، بخلاف الأوراق، إلخ.

50 **והנה עד״ז יש ב׳ מיני נשמות שיש נשמות יראים ושלימים כמו עולה תמימה. ואעפ״כ** [ואף על פי כן] **אינם יכולים ללמד לזולתם תורת ה׳. ויש נשמות בעלי תורה ואינן שלימים בתכלית כ״כ** [כל כך] **בלי שום דופי כמו נשמות הנ״ל.**

وهكذا نجد نوعين من النفوس: نفوسًا تخشى **ה׳** وتتميّز بالكمال، مثل «محرقة تامة»، ومع ذلك لا تستطيع أن تعلّم الآخرين التوراة (**תורה**) التي تخصّ **ה׳**؛ ونفوسًا من أصحاب التوراة، لكنها ليست كاملة إلى ذلك الحد، خاليةً من كل عيب، كما النفوس المذكورة أعلاه.

51 **והיינו שהיראים ותמימים נלקח נשמתם מעלמא דאתכסיא וע״כ אינם פרנסי הדור לפי שהם מעלמא דאתכסיא בבחי׳ הסתר והעלם והוא המשומר ממגע וכו׳ ומ״מ אינם בעלי תורה כ״כ** [כל כך] **להיותם רק בחי׳ חיצוניות עליון.**

ومعنى ذلك أن أرواح الخائفين من **ה׳** والكاملين مأخوذة من العالم المستور (**עלמא דאתכסיא**, alma de'iskasya)، ولذلك فهم ليسوا مُعِيلي الجيل، إذ إنهم من العالم المستور، في حال من الاستتار والاحتجاب؛ وهذا هو «ما هو محفوظ من الملامسة»، إلخ. ومع ذلك، فليسوا من كبار أهل التوراة، إذ ليسوا إلا مستوى البعد الظاهري (**חיצוניות**, chitzoniyus) من المستوى الأعلى.

52 **ובעלי תורה הם מבחי׳ פנימית רק שהם מבחי׳ פנימית תחתון עלמא דאתגליא לכן הם בהתגלות ללמד כו׳.**

وعلماء التوراة (**תורה**, Torah) ينتمون إلى مستوى البعد الباطني، غير أنهم من مستوى البعد الباطني للعالم السفلي، عالم الانكشاف؛ ولذلك يكونون في حالة انكشاف، ليعلّموا، إلخ.

ועד״ז הוא ענין שמונה נסיכי אדם ששרשם משמונה תקונים הראשונים שבי״ג ת״ד [תיקוני דיקנא] **דא״א שהם בחי׳ מקיפים.**

وكذلك شأن الأمراء الثمانية من البشر، الذين يرجع أصلهم إلى التصحيحات (**תקונים**, tikkunim) الثمانية الأولى من التصحيحات الثلاثة عشر في لحية **אריך אנפין** (**אריך אנפין**, Arich Anpin)، وهي من مستوى [الأنوار] المحيطة.

כי תקון לאלפים הוא בחי׳ או״פ [אור פנימי] **כי לאלפים היינו אאלפך חכמה אאלפך בינה שאו״א** [שאבא ואימא] **יונקים מב׳ מזלות דא״א ויניקה זו היא בחי׳ או״פ** [אור פנימי]

فالتصحيح «للآلاف» (**לאלפים**, la'alafim) هو مستوى النور الداخلي، لأن «للآلاف» [كما في] «سأعلّمك الحكمة (**אאלפך**, a'alefcha)، سأعلّمك الفهم»؛ فالأب والأم (**אבא ואמא**, Abba v'Imma) يستمدان غذاءهما من قناتين (**מזלות**, mazalos) من «**אריך אנפין**»، وهذا الغذاء هو مستوى النور الداخلي،

והוא כמו בחי׳ רועים ישראל מפרנסים כו׳ אכלו ריעים או״א [אבא ואימא] **כו׳ וזהו נוצר חסד לאלפים.**

وهو شبيه بمستوى الرعاة: «إسرائيل يُغذّون، إلخ.»، و«كلوا أيها الأصدقاء»، أي الأب والأم، إلخ. وهذا [هو معنى] «يحفظ الإحسان للآلاف».

53 **ולכן האל״ף תמונתו יו״ד למעלה ויו״ד למטה וי״ו באמצע. כי ההמשכה בפנימית צ״ל ע״י צמצום כו׳.**

ولذلك، تتكوّن صورة حرف الألف العبري (**אל״ף**, Alef) من حرف يود (**יו״ד**, Yud) في الأعلى، وحرف يود في الأسفل، وحرف ڤاف (**וי״ו**, Vav) في الوسط؛ إذ لا بدّ للإنزال إلى الداخل من أن يتمّ بواسطة الانكماش (**צמצום**, tzimtzum)، إلخ.

אבל ח׳ מזלות הראשונים שקודם בחי׳ לאלפים הם בחי׳ מקיפים ומשם שרש ח׳ נס״א [נסיכי אדם] **והרי הם למעלה ממקור בחי׳ הרועים ששרשם מבחי׳ חו״ב** [חכמה ובינה] **שהם בחי׳ לאלפים הנ״ל.**

لكن قنوات الفيض (**מזלות**, mazalos) الثمانية الأولى، التي تسبق مستوى «إلى الآلاف»، هي من مستوى الإحاطة [الأنوار]، ومن هناك أصل أمراء البشر الثمانية؛ ومن ثمّ فهي أعلى من مصدر مستوى الرعاة، الذين يرجع أصلهم إلى مستوى الحكمة (**חכמה**, Chochmah) والفهم (**בינה**, Binah)، وهما مستوى «إلى الآلاف» المذكور أعلاه.

אך מ״מ הרועים הם מבחי׳ פנימית והנס״א [והנסיכי אדם] **מבחי׳ חיצוניות רק שהם חיצוניות עליון כו׳.**

لكن، مع ذلك، فالرعاة من البعد الباطني (**פנימיות**, pnimiyus)، وأمراء البشر من البعد الظاهري (**חיצוניות**, chitzoniyus)، غير أنهم من البعد الظاهري للمستوى الأعلى، إلخ.

54 **ובחנוכה שטמאו כל השמנים שבהיכל שהוא בחי׳ הפגם המגיע בחו״ב** [בחכמה ובינה] **ע״כ הוצרכו לתקן ע״י מקיפים דוקא שלמעלה משרש החכמה.**

وفي حانوكا (**חנוכה**, Chanukah)، حين دنّسوا جميع الزيوت في الهيكل، وهو مستوى الخلل الذي بلغ الحكمة (**חכמה**, Chochmah) والفهم (**בינה**, Binah)، لذلك احتاجوا إلى إصلاحه تحديدًا بواسطة [الأنوار] المحيطة، التي تعلو جذر الحكمة.

ובסכות ממשיכים ג״כ י״ג ת״ד [תיקוני דיקנא] **וזהו ענין י״ג פרים כו׳. רק שבסכות נכנעים ע״י ממילא הע׳** [השבעים] **שרים כו׳ משא״כ בחנוכה כו׳ וכנ״ל.**

وفي سوكوت (**סכות**, Sukkos) تُنزَّل أيضًا التصحيحات الثلاثة عشر (**ת״ד**, tikkunim) للحية، وهذا هو مضمون الثيران الثلاثة عشر، إلخ. غير أن الأمراء السبعين يخضعون في سوكوت من تلقاء أنفسهم بذلك، إلخ؛ بخلاف حانوكا، إلخ، كما سبق.

55 **וע״ז נחלקו ב״ש** [בית שמאי] **וב״ה** [ובית הלל] **בענין הדלקת נ״ח וכמש״ל** [וכמה שכתוב לעיל]. **עוד יש פי׳ בענין ז׳ רוים וח׳ נס״א** [נסיכי אדם] **כי בז״ת** [בז׳ תחתונות] **הי׳** [היה] **שבירה ובינה רקיעא תמינאה נק׳ עלמא דחירו יין המשומר.**

وعلى هذا يختلف بيت شمّاي (**בית שמאי**) وبيت هيلل (**בית הלל**) في شأن إيقاد مصباح حانوكا، كما شُرح أعلاه. وهناك تفسير آخر للرعاة السبعة وأمراء البشر الثمانية: ففي السبع السفلى [الصفات المنبثقة (**ספירות**, Sefiros)] وقع الانكسار، أمّا الفهم (**בינה**, Binah)، وهو السماء الثامنة، فيُسمّى عالم الحرية، «الخمر المحفوظة [في عناقيدها]».

והנה ז׳ רועים נמשכים מז״ת [מז׳ תחתונות] **ושמונה נס״א** [נסיכי אדם] **מבחי׳ רקיעא תמינאה לכן הם מועילים יותר לדחות בחי׳ אשור. ועמ״ש ע״פ למנצח על השמינית כו׳:**

والآن، فإن الرعاة السبعة مستمدّون من السبع السفلى [الصفات المنبثقة]، وأمراء البشر الثمانية من مستوى السماء الثامنة؛ ولذلك هم أقدر على دفع مستوى آشور. وانظر ما كُتب على «للمُنشِد، على الثامنة (**השמינית**, sheminis)، إلخ».

LikuteiTorah.com
الباراشا الحاسيدية

حول هذه الطبعة

This edition contains the Hebrew text و the English translation.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/

الترجمة العربية والشروح: أُعدّت لموقع LikuteiTorah.com بمساعدة الذكاء الاصطناعي (openai/gpt-6-luna-pro:batch)، وقورنت بالنص العبري وبموقع سفاريا؛ ولم يراجعها محرر بشري بعد. يرجى التحقق من كل ما هو مهم بالرجوع إلى النص العبري.

طلب الريبي أن تُدرَس مَاماريم باراشا الأسبوع، «الباراشا الحسيدية»، خلال ذلك الأسبوع، موزعة على أيامه السبعة (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309). لماذا ندرسها، وما بركات الريبي: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

مشروع مجاني غير تجاري؛ لا يُباع هنا شيء. والمشروع غير تابع لكيهوت أو سفاريا أو مكتبة لوبافيتش. © likuteitorah.com

من likuteitorah.com/ar/torah-ohr/mikeitz/4/

إهداء تكريمًا لـ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ״ל

والد الريبي، ريب ليفي يتسحاق